

Seat
No.

**M.A. (History) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April-2024
Historiography (230108101)**

Day & Date: Friday, 10-05-2024
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

12

- 1) ---- म्हणजे भूतकाळ व वर्तमानकाळ यांच्यातील निरंतर चालणारा संवाद होय.
अ) भूगोल ब) समाजशास्त्र
क) अर्थशास्त्र ड) इतिहास
- 2) 5 व्या शतकातील ग्रीक व पर्शिया यांच्यातील युद्धाचा इतिहास ---- यांनी लिहिला.
अ) हेरोडोटस ब) व्हिको
क) अक्टन ड) कार
- 3) ---- च्या मते इतिहास म्हणजे संस्मरणीय घटनांचे निवेदन होय.
अ) जॉन मार्शल ब) जेम्स मिल
क) थ्युसीडायडिज ड) राऊस
- 4) ---- च्या मते इतिहास म्हणजे मानवाला शहाणे बनविणारी शाखा आहे.
अ) रूसो ब) क्रोचे
क) बेकन ड) लेकी
- 5) प्रा. बोअरच्या मते इतिहासाचे ---- आहेत.
अ) पाच ब) चार
क) तीन ड) दोन
- 6) कार्ल मार्क्सचे तत्त्वज्ञान ---- म्हणून ओळखले जाते.
अ) आदर्शवाद ब) सकारात्मकतावादी
क) द्वंद्वत्मक भौतिकवाद ड) ऐतिहासिक पद्धत
- 7) 'वसुधैव कुटुंबकम' ही संकल्पना ---- इतिहासाचा प्रकार होय.
अ) वैचारिक ब) जागतिक
क) राजकीय ड) यापैकी नाही
- 8) वसाहती केंद्रभागी मानून ---- राष्ट्रांनी जो इतिहास लिहिला त्याला वसाहतीचा इतिहास म्हणतात.
अ) युरोपियन ब) आफ्रिकन
क) आशियायी ड) अमेरिकन

- 9) 19 व्या शतकानंतर ---- च्या आधारे इतिहासलेखनाला महत्त्व प्राप्त झाले.
 अ) राजकारण ब) सामाजीकरण
 क) कारणमीमांसा ड) यापैकी नाही
- 10) त्रिपिटक या ग्रंथातून ---- धर्माच्या शिकवणीचा सार मिळतो.
 अ) वैदिक ब) बौद्ध
 क) जैन ड) यापैकी नाही
- 11) प्राचीन काळातील शिलालेख ---- लिपीतील आहेत.
 अ) संस्कृत व हिंदी ब) पाली व प्राकृत
 क) ब्राह्मी व खरोष्ठी ड) यापैकी नाही
- 12) 'शूद्रांचा प्राचीन इतिहास' हा ग्रंथ ---- यांनी लिहिला.
 अ) रामशरण शर्मा ब) रजनी दत्त
 क) बिपीन चंद्र ड) रोमिला थापर

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

12

- अ) इतिहास म्हणजे काय?
 ब) इतिहासाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 क) इतिहासकार हेरोडोटसबद्दल माहिती लिहा.
 ड) शिलालेख म्हणजे काय उदाहरणासह स्पष्ट करा.
 इ) इतिहासाचा प्रकार- वैचारिक इतिहास
 ई) आधुनिक तंत्रज्ञान म्हणून दूरचित्रवाणीचे महत्त्व सांगा.

प्र.3 लघुत्तरी उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- अ) इतिहासाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 ब) कार्ल मार्क्सचा द्वंद्वात्मक भौतिकवाद स्पष्ट करा.
 क) सामाजिक शास्त्रे ही इतिहास लेखनास पूरक ठरतात काय?
 ड) इतिहास लेखनातील आधुनिक तंत्रज्ञानाचा आढावा घ्या.

प्र.4 दीर्घोत्तरी उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)

12

इतिहासाच्या विविध व्याख्या स्पष्टीकरणासह स्पष्ट करा.

किंवा

इतिहासाच्या विविध प्रकारांची चर्चा करा.

प्र.5 इतिहासाच्या साधनांचे वर्गीकरण करून इतिहासलेखनातील त्यांचे महत्त्व स्पष्ट करा.

12

Seat No.	
----------	--

**M.A. (History) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April-2024
Historiography (230108101)**

Day & Date: Friday, 10-05-2024
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing the correct option. 12

- 1) _____ means continuous communication between past and present.
 - a) Geography
 - b) Sociology
 - c) Economics
 - d) History
- 2) The history of the 5th century war between the Greeks and the Persians was written by _____.
 - a) Herodotus
 - b) Vico
 - c) Acton
 - d) Carr
- 3) According to _____ History is a record of memorable events.
 - a) John Marshall
 - b) James Mill
 - c) Thucydides
 - d) Rouse
- 4) According to _____ History is the branch which makes man wise.
 - a) Rousseau
 - b) Crochet
 - c) Bacon
 - d) Lecky
- 5) According to Prof. Boer, history is _____.
 - a) Five
 - b) Four
 - c) Three
 - d) Two
- 6) The philosophy of Karl Marx is known as _____.
 - a) Idealism
 - b) Positivism
 - c) Dialectical materialism
 - d) Historical method
- 7) The concept of 'Vasudhaiva Kutumbakam' is a type of _____ history.
 - a) Ideological
 - b) Global
 - c) Political
 - d) None of these
- 8) Colonization at the center _____ history written by nations is called colonial history.
 - a) European
 - b) African
 - c) Asian
 - d) American
- 9) Historiography gained importance after 19th century on the basis of _____.
 - a) Politics
 - b) Socialization
 - c) Causality
 - d) None of these
- 10) The essence of the teachings of _____ Dharma is obtained from this book Tripitaka.
 - a) Vedic
 - b) Buddhist
 - c) Jain
 - d) None of these

- 11) Ancient inscriptions are in _____ script.
a) Sanskrit and Hindi b) Pali and Prakrit
c) Brahmi and Kharoshti d) None of these
- 12) The book 'Ancient History of Shudras' was written by _____.
a) Ram Sharan Sharma b) Rajni Dutt
c) Bipin Chandra d) Romila Thapar

Q.2 Write Short Answers. (Any Four)**12**

- a) What is history?
b) Explain the nature of history
c) Write information about the historian Herodotus.
d) Explain with example what is inscription.
e) Type of History- Ideological History
f) State the importance of television as a modern technology.

Q.3 Write Short Answers. (Any Two)**12**

- a) Explain importance of history.
b) Explain the dialectical materialism of Karl Marx.
c) Are social sciences complementary to history writing?
d) Review modern technology in history writing.

Q.4 Write Long Answers. (Any One)**12**

Explain various definitions of history with explanation.

OR

Discuss the various types of history.

Q.5 Classify the sources of history and explain their importance in history library.**12**

- 9) हर्षवर्धनाच्या प्रशासन व्यवस्थेत सैन्यातील तिन्ही दलाच्या प्रमुखास ---- म्हणतात.
 अ) सर्वाध्यक्ष
 ब) महाबलाधिकृत
 क) महासामंत
 ड) अक्षरपटल
- 10) ---- हा चिनी प्रवाशी गुप्तकाळात भारतात आला.
 अ) फाहियान
 ब) हू-एन-त्संग
 क) इत्सिंग
 ड) तारानाथ
- 11) महाभारत ग्रंथ ---- यांनी लिहिला.
 अ) वाल्मिकी
 ब) कालिदास
 क) व्यासमुनी
 ड) श्रीकृष्ण
- 12) प्रथम श्री सातकर्णी राजाच्या पत्नीचे नाव ---- होते.
 अ) राजश्री
 ब) नागनिका
 क) गांधारी
 ड) शुभाश्री

प्र.2 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

12

- अ) हडप्पाकालीन सामाजिक जीवन
 ब) गौतम बुद्धांचे जीवनचरित्र
 क) जैन धर्माचे तत्त्वज्ञान
 ड) गुप्तकालीन आर्थिक जीवन
 इ) कुशाण सम्राट कनिष्काची कामगिरी
 ई) प्राचीन भारतीय इतिहासाचे साधन- आलेख

प्र.3 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- अ) सम्राट हर्षवर्धनाच्या कामगिरीचे वर्णन करा.
 ब) पूर्व वेदकालीन सामाजिक जीवनाची माहिती लिहा.
 क) सिंधू संस्कृतीची वैशिष्ट्ये लिहा.
 ड) गौतमीपुत्र सातकर्णीच्या योगदानाची माहिती लिहा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

12

समुद्रगुप्ताची कामगिरी स्पष्ट करा.

किंवा

सम्राट अशोकाच्या कामगिरीचे वर्णन करा.

प्र.5 प्राचीन भारतीय इतिहासाच्या वाडमयीन साधनांची माहिती लिहा.

12

- 11) Mahabharat book Written by _____.
a) Valmiki
b) Kalidas
c) Vyasamuni
d) Shrikrishna
- 12) The name of _____ was the wife of first Shri Satkarni Raja.
a) Rajshree
b) Naganika
c) Gandhari
d) Shubhashree

Q.2 Write Short Answers. (Any Four) 12

- a) Social life during the Harappan period
b) Biography of Gautama Buddha
c) Philosophy of Jainism.
d) Economical life in the Gupta Period.
e) Work of Kushan emperor Kanishka.
f) Source of ancient Indian history - Historigram (Historical Graph)

Q.3 Write Short Answers. (Any Two) 12

- a) Describe the Work of Emperor Harshavardhana.
b) Write information about social life in the pre-Vedic period.
c) Write the features of Indus Valley Civilization.
d) Write information about Contribution of Gautamiputra Satkarni.

Q.4 Write detailed Answers to Any One of the following questions. 12

Explain the Work of Samudragupta.

OR

Describe the Work of Emperor Ashoka.

Q.5 Write information about the literary Sources of ancient Indian history. 12

Seat No.	
----------	--

Set P

**M.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)**

History of Medieval India-I (1200 to 1526 A.D.) (230108103)

Day & Date: Wednesday, 15-05-2024
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

12

- 1) सुलतान काळात भारतीय विषयांना आपले बनविणारा पहिला विद्वान ---- हा होता.
अ) खरे ब) अमीरखुसरो
क) शहाजहान ड) यापैकी नाही
- 2) सुलतान काळात सोन्याची नाणी ---- याने प्रथम पाडली.
अ) अल्तमश ब) ऐबक
क) बल्बन ड) अलाउद्दीन खिलजी
- 3) चाळीसगणी सरदारांचा गटाची स्थापना ---- केली.
अ) अल्तमश ब) रजिया सुलतान
क) मंगोल ड) यापैकी नाही.
- 4) सुलतान कालखंडात राजधानी दिल्लीहून देवगिरीला ---- यांनी स्थलांतरीत केली
अ) अलाउद्दीन खिलजी ब) मोहम्मद बिन तुगलक
क) रजिया सुलतान ड) यापैकी नाही
- 5) सुलतान कालखंडात ---- याने बाजारभाव नियंत्रणाचे धोरण अवलंबिले.
अ) बाबर ब) ऐबक
क) अलाउद्दीन खिलजी ड) यापैकी कोणीही नाही
- 6) सुलतान कालखंडातील सैन्य विभागाला ---- या नावाने ओळखले जाते.
अ) दिवाण ब) दिवणी - इ-अर्ज
क) खानेजहा ड) यापैकी नाही
- 7) देवराय द्वितीयच्या कालखंडात ---- हा पर्शियन प्रवासी भारतात आला.
अ) अब्दुल रझाक ब) बर्नी
क) खाफीखान ड) रहेला
- 8) राजा कृष्णदेवराय हा ---- वंशातील राजा होता.
अ) लोदीवंश ब) सलूव
क) खिलजी वंश ड) तुलुव वंश

- 9) मध्ययुगीन कालखंडात स्थापन झालेल्या भक्तीसंप्रदायाला ---- या नावाने ओळखले जाते.
 अ) दत्त संप्रदाय
 ब) नाथ संप्रदाय
 क) वारकरी संप्रदाय
 ड) सुफी संप्रदाय
- 10) कल्हणाने ---- या ग्रंथात काश्मीरचा इतिहास लिहिला.
 अ) राजतरंगिणी
 ब) अर्थशास्त्र
 क) अ आणि ब
 ड) यापैकी नाही
- 11) सुफी संप्रदायाच्या विचारांचे मूळ ---- मध्ये आहे.
 अ) भगवद्गीता
 ब) महाभारत
 क) रामायण
 ड) कुराण
- 12) महात्मा बसवेश्वर यांनी ---- चळवळीची स्थापना केली.
 अ) सुफी चळवळ
 ब) भक्ती चळवळ
 क) वीरशैव चळवळ
 ड) यापैकी नाही

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 12

- अ) दिल्ली सुल्तानची स्थापना स्पष्ट करा.
 ब) मंगोल कोण होते.
 क) सिझदा आणि पाय बॅस प्रथा
 ड) सुलतान कालखंडातील शेतकऱ्यांची परिस्थितीची माहिती लिहा.
 इ) चाळीसगणी सरदार
 ई) सुलतान कालखंडातील व्यापार

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 12

- अ) अलाउद्दीन खिलजीची दक्षिण मोहीमविषयी सांगा.
 ब) सुलतान काळातील जमीन महसुलाची माहिती द्या.
 क) सुलतान कालखंडातील गुलामगिरीची पद्धतीचे विवेचन करा.
 ड) विजयनगर राज्याची स्थापना कशी झाली ते सांगा.

प्र.4 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) 12

सुलतानशाहीच्या काळातील केंद्रीय प्रशासनाची माहिती सांगा.

किंवा

अलाउद्दीन खिलजी व त्याचे बाजार नियंत्रणाचे धोरण याविषयी चर्चा करा.

प्र.5 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. 12

सुलतान कालखंडातील सामाजिक परिस्थितीचे विवेचन करा.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)**

History of Medieval India-I (1200 to 1526 A.D.) (230108103)

Day & Date: Wednesday, 15-05-2024
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct option.

12

- 1) The first scholar to make Indian subjects his own during the Sultanate period was _____.
a) Khare
b) Amir Khusro
c) Shah Jahan
d) None of these
- 2) Gold coins were first coined during the Sultanate period by _____.
a) Altamash
b) Aibak
c) Balban
d) Alauddin Khilji
- 3) A group of forty chieftains was formed by _____.
a) Altmash
b) Razia Sultan
c) Mongol
d) None of these
- 4) During the Sultan period, the capital was shifted from Delhi to Devagiri by _____.
a) Alauddin Khilji
b) Muhammad bin Tughlaq
c) Razia Sultan
d) None of these
- 5) During Sultan period _____ followed the policy of market price control.
a) Babur
b) Aibak
c) Alauddin Khilji
d) None of these
- 6) The military department of Sultan period is known as _____.
a) Diwan
b) Diwan- E-Arj
c) Khane Jaha
d) None of these
- 7) _____ Persian traveler came to India during the period of Devaraya II.
a) Abdul Razak
b) Bami
c) Khafi khan
d) Remained
- 8) King Krishna Devaraya was a king of _____ dynasty.
a) Lodidynasty
b) Saluv
c) Khilji dynasty
d) Tuluva dynasty
- 9) The Bhakti sect established in medieval period is known as _____.
a) Datta sect
b) Natha sect
c) Varkarisect
d) Sufi sect
- 10) Kalhana wrote history of Kashmir in _____.
a) Rajatarangini
b) Economics
c) a and b
d) None of these
- 11) The Sufi sect thought has its roots in _____.
a) Bhagavadgita
b) Mahabharata
c) Ramayana
d) Quran

- 12) Mahatma Basaveshwar founded the movement of _____.
a) Sufi movement
b) Bhakti movement
c) Virashaiva movement
d) None of these

Q.2 Write short answers of the following question. (Any four) 12

- Explain the establishment of Delhi Sultanate
- Who was mangol?
- Tradition of Sijada and Paybos
- Write information about the conditions of the farmers in the Sultanate period
- Chaligani saradar
- Trad in the Sultanate period

Q.3 Write answers of the following questions. (Any two) 12

- Explain the southern campaign of Alauddin Khilji.
- Give information about the land revenue during the Sultanate period.
- Explain the practice of slavery in the Sultanate period.
- Explain how the Vijayanagara state was established.

Q.4 Write the detail answer of the following question. (Any one) 12

- State the central administration during the Sultanate period.
- Explain the market control policy of Alauddin Khilji.

Q.5 Write the detail answer of the following question. 12

Explain the religious situation in the sultanate period.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)**

Research Methodology in History (230108105)

Day & Date: Friday, 17-05-2024
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

12

- 1) संशोधनाचा मुख्य हेतू ---- .
अ) साहित्याचे पुनरावलोकन करणे
ब) जे पूर्ण ज्ञान आहे ते संक्षेपात मांडणे
क) नवीन तथ्य शोधणे अथवा ज्ञात तथ्यांचा नव्याने अर्थ लावणे
ड) शैक्षणिक पदवी प्राप्त करणे
- 2) संशोधन शब्दाचा खालीलपैकी कोणता अर्थ सांगता येईल ----.
अ) पुन्हा पुन्हा शोध घेणे
ब) तपासणी करणे
क) परीक्षण करणे
ड) वरीलपैकी सर्व
- 3) इतिहास संशोधन करीत असताना ---- संशोधन पद्धतीचा वापर करावा लागतो.
अ) सामाजिक
ब) वैज्ञानिक
क) ऐतिहासिक
ड) तांत्रिक
- 4) संशोधनाचा अंतिम टप्पा हा ---- असतो.
अ) संशोधन आराखडा
ब) संशोधन अहवाल
क) गृहीतकृत्य
ड) तथ्य संकलन
- 5) भारताचे राष्ट्रीय अभिलेखागार ---- येथे आहे.
अ) मुंबई
ब) मद्रास
क) कलकत्ता
ड) नवी दिल्ली
- 6) मुलाखत घेण्याचे ठिकाण हे ---- यांच्या सोयीचे असावे.
अ) मुलाखत घेणारा
ब) मुलाखत देणारा
क) मुलाखत ऐकणारा
ड) मुलाखत पाहणारा
- 7) ज्या विधानाची सत्यासत्यता पडताळून पाहायची आहे व पाहणे आवश्यक आहे, त्या विधानास ---- असे म्हणतात.
अ) संकल्पना
ब) निरीक्षण
क) गृहीतक
ड) मुलाखत
- 8) पर्यायी उत्तरे असणाऱ्या प्रश्नावलीस ---- प्रकारची प्रश्नावली असे म्हणतात.
अ) बंदिस्त
ब) मुक्त
क) मिश्रित
ड) तथ्ययुक्त

- 9) प्राथमिक विभाग, मुख्य विभाग व संदर्भ विभाग हे ---- चे मुख्य विभाग मानले जातात.
अ) संशोधन विषय ब) संशोधन आराखडा
क) नमुना निवड ड) संशोधन अहवाल
- 10) संदर्भग्रंथाच्या यादीमध्ये ---- नाव सुरुवातीस देतात.
अ) लेखकाचे नाव ब) लेखकाचे आडनाव
क) प्रकाशन संस्था ड) प्रकाशक
- 11) ---- मधून संदर्भ दिल्यामुळे संशोधकांच्या मताचे स्पष्टीकरण होते.
अ) टिपण ब) तळटिपा
क) कार्ड ड) ग्रंथसूची
- 12) ---- ही संशोधनाची पहिली पायरी आहे.
अ) कागदपत्रांची निवड ब) विषयाची निवड
क) कागदपत्राची मांडणी ड) कागदपत्रांचे

- प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही 4) 12
अ) तळटीपांचा उद्देश
ब) आदर्श गृहीतकृत्यांची वैशिष्ट्ये
क) मौखिक साधने
ड) संदर्भग्रंथ सूची
इ) दुय्यम साधने
ई) संशोधन महत्त्व
- प्र.3 टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) 12
अ) अहवाल लेखकांची उद्दिष्टे
ब) संशोधनाचे विविध प्रकार
क) प्राथमिक साधने
ड) विषयाची निवड
- प्र.4 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.(कोणतेही दोन) 12
अ) संदर्भ साधनांचे अंतरंग आणि बहिरंग परीक्षण याविषयी सविस्तर माहिती सांगा.
ब) संशोधन म्हणजे काय हे सांगून संशोधनाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- प्र.5 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. 12
अहवाल लेखन म्हणजे काय हे सांगून अहवाल लेखनाचे विविध टप्पे विशद करा.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)**

Research Methodology in History (230108105)

Day & Date: Friday, 17-05-2024
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

12

- 1) Main objective of the research is _____.
 - a) Reviewing literature
 - b) Summarize what is full knowledge
 - c) Discovering new facts or reinterpreting known facts.
 - d) Acquiring an Educational degree
- 2) Which of the following can be said to mean the word research _____.
 - a) Searching again, and again
 - b) To do checking
 - c) To examine
 - d) All of the above
- 3) While doing history research _____ research method has to be used.
 - a) Social
 - b) Scientific
 - c) Historical
 - d) Technological
- 4) The final stage of research is _____.
 - a) Research design
 - b) Research report
 - c) Hypothesis
 - d) Collection of Data
- 5) National Archives of India is located at _____.
 - a) Mumbai
 - b) Madras
 - c) Calcutta
 - d) New Delhi
- 6) The place of interview should be at the convenience of _____.
 - a) The Interviewee
 - b) The Interviewer
 - c) Interview listener
 - d) Audience
- 7) A statement 'the truth of which is to be ascertained and verified' is called _____.
 - a) Concept
 - b) Observation
 - c) Hypothesis
 - d) Interview
- 8) Questionnaires with alternative answers are called _____ type questionnaires.
 - a) Confined
 - b) Open
 - c) Mixed
 - d) Factual
- 9) Primary Section, Main Section and Reference Section are considered as main sections of _____.
 - a) Research topic
 - b) Research design
 - c) Sample selection
 - d) Research report
- 10) In the bibliography list, the name starts with _____.
 - a) Author's Name
 - b) Author's Surname
 - c) Publishing House
 - d) Publisher

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester – I) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)
History of Ideas. (230108106)

Day & Date: Monday, 20-05-2024
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

12

- 1) ऋग्वेदामध्ये ——— मंडळे आहेत.
 अ) चार
 क) सोळा
 ब) दहा
 ड) वीस
- 2) महाभारताचे प्राचीन नाव ——— आहे.
 अ) दिग्विजय
 क) जय
 ब) महाविजय
 ड) विजय
- 3) भारतीय कुटुंब व्यवस्थेत स्त्रीचा ——— दर्जा होता.
 अ) समान
 क) कनिष्ठ
 ब) श्रेष्ठ
 ड) यापैकी नाही
- 4) प्राचीन कुटुंब व्यवस्थेचे ——— हे मुख्य वैशिष्ट्य होते.
 अ) विभक्त कुटुंब
 क) त्रिकोणी कुटुंब
 ब) मुक्त कुटुंब
 ड) संयुक्त कुटुंब
- 5) संत तुकाराम यांनी ——— हा ग्रंथ लिहिला?
 अ) भगवतगीता
 क) ज्ञानेश्वरी
 ब) तुकारामगाथा
 ड) अभंगवाणी
- 6) नामदेवांनी ——— संप्रदायाचा प्रसार महाराष्ट्रा बाहेर केला.
 अ) भागवत
 क) वीरशैव
 ब) सुफी
 ड) शाक्त
- 7) सुफी पंथाचे महत्वाचे केंद्र ——— होय.
 अ) वाराणसी
 क) आग्रा
 ब) अयोध्या
 ड) कुरुक्षेत्र
- 8) श्री नारायण गुरु हे ——— मधील प्रमुख सामाजिक व धार्मिक सुधारक होते.
 अ) पंजाब
 क) बंगाल
 ब) गुजरात
 ड) केरळ
- 9) ——— हे शीख धर्माचे संस्थापक आहेत.
 अ) गुरु अंगद
 क) गुरु नानक
 ब) गुरु गोविंदशिंह
 ड) गुरु अर्जुनसिंह

- 10) सत्यशोधक समाजाची स्थापना ---- यांनी केली.
 अ) महात्मा फुले ब) स्वामी दयानंद सरस्वती
 क) न्यायमूर्ती रानडे ड) आचार्य आगरकर
- 11) रॉबर्ट ओवेन हे ---- विचारांचे प्रणेते होते.
 अ) राष्ट्रवाद ब) उदारमतवाद
 क) समाजवाद ड) निधर्मवाद
- 12) लोकशाहीची जननी म्हणून ---- या देशास ओळखले जाते.
 अ) रशिया ब) अमेरिका
 क) इंग्लंड ड) जर्मनी

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 12
 अ) भारतीय कुटुंबव्यवस्थेतील स्त्रियांचा दर्जा लिहा.
 ब) भक्ती चळवळीची पंथाविषयी लिहा.
 क) सुफीपंथा विषयी माहिती लिहा.
 ड) सत्यशोधक समाजाचे थोडक्यात तत्त्वज्ञान सांगा.
 इ) उपयुक्ततावाद संकल्पना स्पष्ट करा.
 ई) आत्मसन्मान चळवळ म्हणजे काय?
- प्र.3 टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) 12
 अ) राष्ट्रवाद
 ब) वर्णव्यवस्था
 क) कुटुंबव्यवस्था
 ड) उदारमतवाद
- प्र.4 अ) सत्यशोधक समाजाचे कार्य स्पष्ट करा. 12
 किंवा
 ब) भक्ती चळवळी विषयी सविस्तर माहिती लिहा.
- प्र.5 जातीव्यवस्था म्हणजे काय? हे सांगून जातीव्यवस्था उदयाच्या कारणांची चर्चा करा. 12

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester – I) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)**

History of Ideas. (230108106)

Day & Date: Monday, 20-05-2024
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives.

12

- 1) How many Mandlas in Rigvedas?
a) Four
b) Ten
c) Sixteen
d) Twenty
- 2) The Ancient name of Mahabharatas was _____.
a) Digvijay
b) Mahavijay
c) Jay
d) Vijya
- 3) In the Indian Family saytem, the status of a woman was _____.
a) Equal
b) Superior
c) Inferior
d) None of these
- 4) _____ was the main feature of ancient family System.
a) Separate family
b) Free family
c) Triangle family
d) Joint family
- 5) Sant Tukaram wrote _____ this book?
a) Bhagvatgeeta
b) Takaram Gatha
c) Dnyaneshwari
d) Abhangvani
- 6) Sant Namdev spread the _____ sect outside Maharashtra.
a) Bhagavata
b) Sufi
c) Veershaiva
d) Shakta
- 7) _____ was famous centre of Sufi sect.
a) Varanasi
b) Ayodhya
c) Agra
d) Kurukshetra
- 8) Shri Narayan Guru was the main social and religious reformer in _____.
a) Punjab
b) Gujarat
c) Bengal
d) Kerala
- 9) _____ was the founder of Sikhism.
a) Guru Angad
b) Guru Govind Sing
c) Guru Nanak
d) Guru Arjun Sing
- 10) _____ was founded the Satyshodhak Samaj.
a) Mahatma Phule
b) Swami Dyanand Saraswati
c) Justice Ranade
d) Acharya Agarkar

- 11) Robert oven was the champion of _____.
 a) Nationalism b) Liberalism
 c) Socialism d) Secularism
- 12) _____ known as the ‘Mother of Democracy’.
 a) Russia b) America
 c) England d) Germany

Q.2 Write Short Answers. (Any Four) **12**

- a) What was the status of women in the Indian family system?
- b) Write about the Cult of Bhakti Movement?
- c) Write information about Sufism.
- d) Briefly explain the philosophy of the Satya Shodhak Samaj.
- e) Explain the concept of Utilitarianism.
- f) What is the self respects Movement?

Q.3 Write Short Notes. (Any Two) **12**

- a) Nationalism
- b) Varna System
- c) Family System
- d) Liberalism

Q.4 a) Explain the function of Satya Shodhak Samaj. **12**

OR

- b) Write detailed information about Bhakti Movement.

Q.5 What is Jati System? Discuss the causes of rise of Jati System. **12**

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

M.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)
History of Solapur (230108107)

Day & Date: Monday, 20-05-2024
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

12

- 1) सोलापूर जिल्ह्यातील मुढवी या ठिकाणी उत्खनन — यांनी सुरू केले.
 अ) डॉ. माया पाटील
 ब) डॉ. वसंत शिंदे
 क) डॉ. एच अन्सारी
 ड) डॉ. एच. डी. सांकलिया
- 2) प्राचीन काळात सोलापूर शहर हे — नावाने ओळखले जात होते.
 अ) शोलापूर
 ब) सोन्नलगी
 क) चाळीस गाव
 ड) संबलपूर
- 3) सोलापूर जिल्ह्यातील — या ठिकाणी मराठ्यांचे सेनापती बापू गोखले शहीद झाले.
 अ) आष्टी
 ब) कासेगाव
 क) पंढरपूर
 ड) सिद्धापूर
- 4) — हा सालापूर शहरातील पहिला हुतात्मा होय.
 अ) शंकर शिवदारे
 ब) बापू गेनू
 क) बापू गोखले
 ड) कुर्बान हुसेन
- 5) इंदिरा गांधी यांनी सोलापूर शहरातील गुन्हेगारांसाठी — वसाहत निर्माण करून दिली.
 अ) सेटलमेंट
 ब) लिमयेवाडी
 क) सलगर वस्ती
 ड) रामवाडी
- 6) — या उत्सवादरम्यान सोलापूरची सिद्धेश्वर यात्रा भरते.
 अ) दीपावली
 ब) मकर संक्रांत
 क) अक्षय तृतीया
 ड) रामनवमी
- 7) सोलापुरातील महानगर पालिकेची इमारत — यांनी बांधली होती.
 अ) अप्पासाहेब वारद
 ब) तुळशीदास जाधव
 क) अप्पासाहेब काडादी
 ड) भाऊसाहेब राऊळ
- 8) सोलापुरातील किल्ला हा — प्रकारचा आहे.
 अ) भुईकोट
 ब) जलदुर्ग
 क) गडदुर्ग
 ड) गढी

- 9) सोलापुरातील दयानंद कॉलेजचे प्राध्यापक इजिहास संशोधक गजानन भिडे यांनी
---- मंदिर जगासमोर आणले.
अ) सिद्धरामेश्वर ब) हत्तारसंग कुडलसंगम
क) मल्लिकार्जुन मंदिर ड) शनी मंदिर
- 10) सोलापुरातील ---- यांनी चीनमध्ये जाऊन रुग्णांची सेवा केली.
अ) डॉ. द्वारकानाथ कोटणीस ब) डॉ. एच. अग्रवाल
क) डॉ. सुमितभाई राठी ड) डॉ. तुळशीदास जाधव
- 11) ---- रोजी सोलापुरातील चार हुतात्म्यांना फासावर लटकविण्यात आले.
अ) 12 जानेवारी 1931 ब) 15 ऑगस्ट 1931
क) 12 सप्टेंबर 1931 ड) 25 डिसेंबर 1931
- 12) ब्रिटीशांनी सोलापूर मध्ये ---- साली मार्शल लॉ पुकारला होता.
अ) 1930 ब) 1931
क) 1932 ड) 1933

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

12

- अ) यादव घराण्याविषयी माहिती द्या.
ब) सोलापूर जिल्ह्यातील पंढरपूर तीर्थक्षेत्राचे महत्व थोडक्यात सांगा.
क) सोलापूर शहरातील लक्ष्मी विष्णू व नर्सिंग गिरजी मिलचे महत्व सांगा.
ड) सोलापूरच्या किल्ल्याची माहिती द्या.
इ) मार्शल लॉ विषयी थोडक्यात सांगा.
ई) सोलापुरातील चार हुतात्म्यांची माहिती द्या.

प्र.3 टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

12

- अ) अप्पासाहेब वारद
ब) तुळशीदास जाधव
क) संत सिद्धरामेश्वर
ड) ऑल इंडिया ट्रेड युनियन काँग्रेस

प्र.4 सोलापुरातील ऐतिहासिक व धार्मिक स्थळांविषयी माहिती द्या.

12

किंवा

भारतीय स्वातंत्र्य लढा आणि सोलापूर शहराचा सहभाग सविस्तर सांगा.

प्र.5 सोलापुरातील सिद्धेश्वर यात्रेचे वर्णन तुमच्या शब्दांत लिहा.

12

- 12)** The British had called martial law in Solapur in the year of _____.
a) 1930 b) 1931
c) 1932 d) 1933

Q.2 Write Short Answers. (Any Four) 12

- a) Give information about Yadav dynasty.
b) Explain briefly the importance of Pandharpur pilgrimage in Solapur district.
c) Explain the importance of Lakshi Vishnu and Narsig Girji Mill in Solapur city.
d) Give information about the fort of Solapur.
e) Explain in brief about Martial law.
f) Give information about the four martyrs of Solapur.

Q.3 Write Short Notes. (Any Two) 12

- a) Appasaheb Warad
b) Tulsidas Jadhav
c) Saint Siddharameshwar
d) All India Trade Union Congress

Q.4 Give information about historical and religious places in Solapur. 12

OR

Explain in detail the involvement of Solapur city in the Indian freedom struggle.

Q.5 Describe Siddheshwar Yatra of Solapur in your own words. 12

Seat
No.

Set P

**M.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)**

Theory and Concepts of Modern World-I (230108104)

Day & Date: Wednesday, 22-05-2024
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

06

- 1) 1879 पर्यंत फ्रान्सने अमेरिका आणि भारतातील तिची बहुतेक वसाहत संपत्ती
—— गमावली.
- अ) स्पेन
क) पोर्तुगाल
- ब) ब्रिटन
ड) जर्मनी
- 2) —— हे समाजवादाच्या प्रणेत्यांपैकी एक मानले जातात.
- अ) माओ झेडोंग
क) एम. एन. रॉय
- ब) रॉबर्ट ओवेन
ड) लेनिन
- 3) —— यांनी समाजवादी सिद्धांताला वैज्ञानिक आधार दिला.
- अ) रॉबर्ट ओवेन
क) लेनिन
- ब) कार्ल मार्क्स
ड) माओ झेडोंग
- 4) इंडोनेशिया —— ची वसाहत होती.
- अ) ब्रिटन
क) स्पेन
- ब) नेदरलॅंड (डच)
ड) फ्रान्स
- 5) —— हे कम्युनिस्ट जाहीरनाम्याचे लेखक आहेत.
- अ) रॉबर्ट ओवेन
क) कार्ल मार्क्स
- ब) सेंट सायमन
ड) अँडम रिमथ
- 6) —— हे राज्य कधीच कोणाची वसाहत नव्हती.
- अ) USA
क) भारत
- ब) ब्राझील
ड) ब्रिटन

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

06

- अ) औद्योगिक भांडवलशाही
ब) सांस्कृतिक साम्राज्यवाद
क) कार्ल मार्क्स
ड) वसाहतवाद

प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा./टिपा लिहा.

06

- साम्राज्यवादाच्या परिणामांवर चर्चा करा.

प्र.4 सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक)

- अ) साम्राज्यवादाच्या उदय व विकासास कारणीभूत घटकांची चर्चा करा.
- ब) समाजवादाचे ट्रेंड (प्रवाह) स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

Set P

**M.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)**

Theory and Concepts of Modern World-I (230108104)

Day & Date: Wednesday, 22-05-2024

Max. Marks: 30

Time: 03:00 PM To 04:30 PM

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct Alternative. **06**

- 1) By 1879 France lost most of her colonial possessions in America and India to _____.
 - a) Spain
 - b) Britain
 - c) Portugal
 - d) Germany
- 2) _____ is considered as one of the pioneer of socialism.
 - a) Mao Zedong
 - b) Robert Owen
 - c) M. N. Roy
 - d) Lenin
- 3) _____ provided scientific basis for socialist doctrine.
 - a) Robert Owen
 - b) Karl Marx
 - c) Lenin
 - d) Mao Zedong
- 4) Indonesia was a colony of _____.
 - a) Britain
 - b) Netherland (Dutch)
 - c) Spain
 - d) France
- 5) _____ is the author of the work 'Communist Manifesto'.
 - a) Robert Owen
 - b) Saint Simon
 - c) Karl Marx
 - d) Adam Smith
- 6) _____ was never a colonial state.
 - a) USA
 - b) Brazil
 - c) India
 - d) Britain

Q.2 Write short answers. (Any Two) **06**

- a) Industrial Capitalism
- b) Cultural Imperialism
- c) Karl Marx
- d) Colonialism

Q.3 Write short answers/short Notes. **06**

Discuss the impact of Imperialism.

Q.4 Write the detail answer (Broad Answer type question) (Any One) **12**

- a) Discuss the factors responsible for the rise and development of Imperialism.
- b) Explain the trends of Socialism.

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024
History (CAMPUS)
Historiography (230108201)

Day & Date: Thursday, 09-05-2024
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 80

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

16

- 1) चर्चच्या इतिहास लेखनात ——— चा जन्म आरंभबिंदू मानला जातो.
अ) सीझर ब) ज्युलियस
क) आगस्त ड) येशू
- 2) सम्राट अकबराच्या राज्यारोहणापासून ——— ही कालगणना सुरु झाली.
अ) हिजरी ब) फसली
क) शिवशक ड) यापैकी नाही
- 3) छ. शिवाजी महाराजाच्या ऐतिहासिक काळास ——— कालखंड म्हणतात.
अ) उत्तर आधुनिक ब) आधुनिक
क) मध्ययुगीन ड) प्रागैतिहासिक
- 4) ——— या गद्य इतिहास लेखनाच्या प्रकारात राजा किंवा महत्त्वाच्या व्यक्तीचे चरित्र, कर्तृत्व यांचे वर्णन असते.
अ) प्रवासवर्णन ब) वसीयतनामा
क) मनकिब ड) यापैकी नाही
- 5) प्राचीन काळातील अक्षर ओळख नसलेल्या कालखंडास ——— काळ म्हणतात.
अ) प्रागैतिहासिक ब) नवाश्मयुग
क) लोहयुग ड) यापैकी नाही
- 6) प्लेटोने त्याच्या ——— ग्रंथात चक्रीय सिद्धांत स्पष्ट केला.
अ) कायदे ब) न्यू सायन्स
क) तत्त्वज्ञान ड) रिपब्लिक
- 7) इब्न खलदुन हा ——— इतिहासकार होता.
अ) अरब ब) फ्रान्स
क) रोम ड) ग्रीक
- 8) काशीप्रसाद जयस्वाल हे ——— इतिहासकार आहेत.
अ) मार्क्सवादी ब) सबाल्टर्न
क) धार्मिक ड) राष्ट्रवादी
- 9) आव्हान आणि प्रतिसादाचा सिद्धांत कोणी मांडला?
अ) मार्क ब) खरे
क) टोयान्बी ड) हेगेल

- 10) रणजीत गुहा हे ---- इतिहासकार आहेत.
 अ) मार्क्सवादी ब) सबाल्टर्न
 क) धार्मिक ड) राष्ट्रीय
- 11) 'अस्पृश्याची कौफियत' हा ग्रंथ ---- यांनी लिहीला.
 अ) महात्मा फुले ब) छ. शाहू महाराज
 क) पंडित नेहरू ड) यापैकी नाही
- 12) 'मोघलकालीन कृषीपद्धती' हा ग्रंथ ---- यांनी लिहीला.
 अ) रोमिला थापर ब) इरफान हबीब
 क) अर्नोल्ड टोयान्बी ड) यापैकी नाही

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) ग्रीक कालगणना
 ब) नवाश्मयुग
 क) पर्यावरणीय सिद्धांत
 ड) प्राचीन भारतीय वर्णव्यवस्थापद्धती
 इ) कामगार आणि शेतकरी
 ई) सबाल्टर्न दृष्टीकोन

प्र.3 लघुत्तरी उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) इतिहासलेखनातील समाजशास्त्रीय सिद्धांत स्पष्ट करा.
 ब) भारतीय इतिहासलेखनावर जातिव्यवस्थेचा परिणाम सांगा.
 क) मध्ययुगीन भारतीय पर्शियन इतिहासलेखन पद्धती स्पष्ट करा.
 ड) ग. ह. खरे यांचे इतिहासलेखनातील योगदान स्पष्ट करा.

प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक)

16

वर्ण, धर्म, जाती, संस्कृती यांचा अनुषंगाने भारतीय इतिहास लेखनाचा आढावा द्या.

किंवा

मध्ययुगीन इतिहासात अरब इतिहासलेखन पद्धतीचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.5 दीर्घोत्तरी प्रश्न.

16

राष्ट्रवादी इतिहासलेखन म्हणजे काय? सांगून त्याचे प्रमुख इतिहासकार सांगा.

Seat No.	
-----------------	--

**M.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024
History (CAMPUS)
Historiography (230108201)**

Day & Date: Thursday, 09-05-2024
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing the correct option. 12

- 1) The birth of _____ is considered the starting point in the writing of church history.
a) Caesar
b) Julius
c) Augustus
d) Jesus
- 2) This chronology started from the accession of Emperor Akbar _____.
a) Hijri
b) Fasali
c) Shivashak
d) None of these
- 3) Ch. Shivaji Maharaj's historical period is called _____ period.
a) Postmodern
b) Modern
c) Medieval
d) Prehistoric
- 4) _____ genre of prose history writing describes the biographical deeds of a king or an important person.
a) Travelor
b) Vasiyatnama
c) Mankib
d) None of these
- 5) The period of ancient times without character recognition is called _____ period.
a) Prehistoric
b) Neolithic
c) Iron age
d) None of these
- 6) Plato explained the cycle theory in his _____.
a) Law
b) New Science
c) Philosophy
d) Republic
- 7) Ibn Khaldun was a _____ historian.
a) Arab
b) France
c) Rome
d) Greek
- 8) Kashiprasad Jaiswal is a _____ historian.
a) Marxist
b) Subaltern
c) Religious
d) Nationalist
- 9) Who formulated the theory of challenge and response?
a) Mark
b) Khare
c) Toynbee
d) Hegel
- 10) Ranjit Guha is a _____ historian.
a) Marxist
b) Subaltern
c) Religious
d) National
- 11) The book 'Asprishyachi Kaifiyat' was written by _____.
a) Mahatma Phule
b) Ch. Shahu Maharaj
c) Pandit Nehru
d) None of these

- 12) The book 'The Agrarian system of Mughal Period' was written by _____.
a) Romila Thapar
b) Irfan Habib
c) Arnold Toyanbi
d) None of these

Q.2 Write Short Answers. (Any Four) 12

- a) Greek Chronology
- b) New Stone Age
- c) Ecological theory
- d) Ancient Indian character system
- e) Workers and Farmers
- f) Subaltern perspective

Q.3 Write Short Answers. (Any Two) 12

- a) Explain sociological theory in historiography.
- b) State the impact of caste system on Indian historiography.
- c) Explain medieval Indian Persian historiography.
- d) Explain the contribution of G. H. Khare in historiography.

Q.4 Write Long Answers. (Any One) 12

Review Indian history writing according to caste, religion, caste, culture.

OR

Explain the importance of Arab historiography in medieval history.

Q.5 Write Long Answers. 12

What is nationalist historiography & its major historians.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (History Campus) (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April-2024**

History of Ancient India-II (650 to 1200 A.D.) (230108202)

Day & Date: Saturday, 11-05-2024
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्यायांची निवड करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) अल-बेरुनी हे — या पुस्तकाचे लेखक आहेत.
अ) किताब-उल-हिंदी ब) किताब-उल-रेहला
क) तुती नामा ड) चचनामा
- 2) बौद्ध विद्वान संतरक्षित यांनी — येथे बौद्ध धर्माच्या प्रचारात महत्वाची भूमिका बजावली.
अ) जपान ब) तिबेट
क) श्रीलंका ड) भूतान
- 3) राष्ट्रकूट राजघराण्याचा संस्थापक — हा होता.
अ) देव पाल ब) पुलकेशी द्वितीय
क) दंती दुर्गा ड) राज राजेश्वर
- 4) — हा सर्वश्रेष्ठ चोल शासक मानला जातो.
अ) राज राजा प्रथम ब) आदित्य प्रथम
क) विजयला ड) उत्तम चोल
- 5) दख्खन मध्ये — यांचे नंतर यादव सत्तेवर आले.
अ) राष्ट्रकूट ब) पाल
क) चोल ड) चालुक्य
- 6) पंपा पोन्ना रन्ना हे — या काव्य साहित्याचे तीन रत्ना होते.
अ) मराठी ब) कन्नड
क) बंगाली ड) गुजराती
- 7) — हा पाल घराण्याचे संस्थापक होता.
अ) राम पाल ब) महिपाल
क) दंती दुर्गा ड) गोपाळ
- 8) — ही प्रतीहारांची राजधानी होती.
अ) कन्नौज ब) मन्यखेत
क) कांची ड) बदामी

- 9) ---- यांच्या कडे हत्तींची संख्या सर्वाधिक होती.
 अ) चोल ब) पाल
 क) राष्ट्रकूट ड) प्रतिहार
- 10) वेसार मंदिर स्थापत्य शैली ---- यांच्या काळात विकसित झाली होती.
 अ) पाल ब) राष्ट्रकूट
 क) चालुक्य ड) यादव
- 11) प्रसिद्ध विरूपाक्ष मंदिर ---- येथे आहे.
 अ) तंजोर ब) कनौज
 क) पट्टाडकल ड) देवगिरी
- 12) ---- यांनी तमिळ भाषेत रामायण लिहिले.
 अ) कंबन ब) जयदेव
 क) पंपा ड) राणा

प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) 12

- अ) खजुराव मंदिर
 ब) नयनार संत
 क) अजंठा पेंटिंग्ज
 ड) बृहदीश्वर मंदिर, तंजोर
 इ) एलिफंटा लेणी
 ई) सिंधवर अरब विजय 712 इ.स

प्र.3 टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) 12

- अ) प्रतिहारांचे योगदान सांगा.
 ब) चोल ग्राम प्रशासनाचे महत्व
 क) भारतातील बौद्ध धर्माच्या ऱ्हासास कारणीभूत घटक स्पष्ट करा.
 ड) भारतीय समाजावर भक्ती चळवळीचा प्रभाव स्पष्ट करा.

प्र.4 तपशीलवार उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 12

नागर शैलीतील मंदिर वास्तुकलेच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

किंवा

उत्तर भारतातील प्रादेशिक राज्यातील संघर्ष आणि त्याचा परिणाम मध्ययुगीन काळावर झालेला परिणाम सांगा.

प्र.5 तपशीलवार उत्तर लिहा. 12

पूर्व मध्ययुगीन भारतातील राजकीय व्यवस्थेची वैशिष्ट्ये लिहा.

Seat
No.

**M.A. (History Campus) (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
March/April-2024**

History of Ancient India-II (650 to 1200 A.D.) (230108202)

Day & Date: Saturday, 11-05-2024
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Answer the following question by choosing the correct option.

12

- 1) Alberuni is the author of _____ Book.
 - a) Kitab-ul- Hind
 - b) Kitab-ul- Rehla
 - c) Tuti Kama
 - d) Chachnama
- 2) Buddhist scholar Santarakshita played important role in propagation of Buddhism to _____.
 - a) Japan
 - b) Tibet
 - c) Sri Lanka
 - d) Bhutan
- 3) _____ was the founder of Rashtrakut Dynasty.
 - a) Dev Pala
 - b) Pulakeshin II
 - c) Danti Durga
 - d) Raj Rajeshwar
- 4) _____ is considered as greatest Chola Ruler.
 - a) Raj Raja I
 - b) Aditya I
 - c) Vijayalaya
 - d) Uttam Chola
- 5) The Yadavas Succeeded _____ in the Deccan.
 - a) Rashtrakutas
 - b) Palas
 - c) Cholas
 - d) Chalukya
- 6) Pampa Ponna Ranna were three jewels of _____ poetry.
 - a) Marathi
 - b) Kanada
 - c) Bengali
 - d) Gujarati
- 7) _____ was the founder of Pala dynasty.
 - a) Ram Pala
 - b) Mahipala
 - c) Dantidurga
 - d) Gopala
- 8) _____ was the capital of the Pratihara's.
 - a) Kannauj
 - b) Manyakheta
 - c) Kanchi
 - d) Badami
- 9) _____ had the largest number of elephants.
 - a) Chola
 - b) Palas
 - c) Rashtrakut
 - d) Pratiharas
- 10) Vesara temple architecture style was developed under the _____.
 - a) Palas
 - b) Rashtrakutas
 - c) Chalukya
 - d) Yadav
- 11) The famous Virupaksha temple is at _____.
 - a) Tanjore
 - b) Kannauj
 - c) Pattadakal
 - d) Devgiri

- 12) _____ wrote Ramayana in Tamil language.
- a) Kamban
 - b) Jaydev
 - c) Pampa
 - d) Rana

Q.2 Write short answers of the following questions. (Any Four) 12

- a) Khajurao Temple
- b) Naynar Saint
- c) Ajantha Paintings
- d) Brihadishvara Temple, Tanjore
- e) Elephanta Caves
- f) Arab Conquest of Sindh 712 AD

Q.3 Write Short Notes. (Any Two) 12

- a) State the contribution of Pratiharas Dynasty.
- b) Significance of Chola Village Administration.
- c) Explain factors responsible for the decline of Buddhism in India.
- d) Explain the impact of Bhakti movement on Indian society.

Q.4 Write the detail answers. (Any One) 12

Discuss the salient features of Nagara style temple architecture.

OR

Give an account of struggle between regional states of north India and its impact an early medieval period.

Q.5 Write the detail answer.

Write the characteristic features of political system in early medieval India. 12

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)**

History of Medieval India-II (1526 to 1707 A.D.) (230108203)

Day & Date: Tuesday, 14-05-2024

Max. Marks: 60

Time: 11:00 AM To 01:30 PM

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

12

- 1) "दि अग्रेरियन सिस्टम ऑफ मुघल इंडिया" हे पुस्तक ---- यांनी लिहिले.
अ) इरफान हबीब ब) डब्लू. एच. मोरलॅंड
क) बार्बोसा ड) यापैकी नाही
- 2) तबकात-इ-अकबरी हा ग्रंथ ---- यांनी लिहिला.
अ) अबुल फझल ब) ख्याजा निजामुद्दिन अहमद
क) अब्दुल कादिर बदायुनी ड) मिर्झा हैदर
- 3) औरंगजेबच्या काळात फ्रान्सचा प्रवासी ---- यांनी भारताला भेट दिली.
अ) निकोलाय मनुची ब) मार्को पोलो
क) फ्रान्सीस बर्नियर ड) कोर्विना
- 4) अकबराच्या दरबारातील प्रसिद्ध अक्षरतज्ञ ---- होते.
अ) अबुल फजल ब) ताराचंद
क) अमीर खुस्रो ड) मुहम्मद हुसैनी काश्मिरी
- 5) शेरशह यांनी ---- हे नाणे प्रथम सुरू केले.
अ) रूपया ब) मोहर
क) टंका ड) जितल
- 6) मुघल दरबारातील कार्यालयीन भाषा ---- ही होती.
अ) हिंदी ब) पर्शियन
क) अरेबिक ड) उर्दू
- 7) मुघलकालीन "परगना" प्रशासनातील प्रमुख अधिकारी ---- होय.
अ) कोतवाल ब) शिकेदार
क) अमीन ड) खजिनदार
- 8) मध्ययुगीन काळात राजस्थानमधील व्यापारी वर्गाला ---- असे म्हटले जात होते.
अ) बनिया ब) नवायत
क) शेट्टी ड) बंजारा

- 9) मध्ययुगीन भारतातील जमीन मोजणी करणारा पहिला राजा ---- होय.
 अ) अकबर
 ब) शेरशहा
 क) औरंगजेब
 ड) यापैकी नाही
- 10) ताजमहालचा अभियंता ---- हे होते.
 अ) उस्ताद अहमद लाहोरी
 ब) उस्ताद इसा
 क) शाहनवाजखान
 ड) यापैकी नाही
- 11) मुघल बादशहा ---- यांनी चित्रकलेचा स्वतंत्र विभाग बनवला.
 अ) शहाजहान
 ब) औरंगजेब
 क) अकबर
 ड) शेरशहा
- 12) मोगल वास्तुकलेची पहिली प्रतिनिधिक रचना ----- होय.
 अ) लाल किल्ला
 ब) बुलंद दरवाजा
 क) कुतुबमिनार
 ड) हुमायुन कबर

प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) 12

- अ) जिझिया करातुन कोणाकोणाला वगळले होते.
 ब) अकबराच्या काळातील ऐतिहासिक संबंधातील चार संस्कृत पुस्तकाची नावे लिहा.
 क) मुघल काळातील मुस्लिमांचे दोन वर्ग कोणते?
 ड) रुक्त म्हणजे काय?
 इ) उलेमांचे कार्य सांगा.
 ई) अकबराच्या दिन इलाही पथांची ठळक वैशिष्ट्ये कोणती?

प्र.3 टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) 12

- अ) मराठी वाङ्मयीन साधने
 ब) हुमायून
 क) मुघलकालीन बाजार व वाणिज्य
 ड) मुघल कालीन चित्रकला

प्र.4 दीर्घोत्तरी उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) 12

मुघलकालीन मध्यवर्ती प्रशासन व्यवस्थेचा आढावा घ्या.
 किंवा
 मुघलकालीन अंतर्गत व्यापाराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.5 दीर्घोत्तरी उत्तरे लिहा. 12

“शहाजहान काळात स्थापत्याचे सुवर्णयुग होते” मूल्यमापन करा.

Seat No.	
-----------------	--

Set P

**M.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)**

History of Medieval India-II (1526 to 1707 A.D.) (230108203)

Day & Date: Tuesday, 14-05-2024
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the Correct Alternative.

12

- 1) "The Agrarian system of Mughal India" book was written by _____.
 - a) Irfan Habib
 - b) W. H. Moreland
 - c) Barbosa
 - d) None of these

- 2) "Tabaqat-E-Akabari" book was written by _____.
 - a) Abul Fazal
 - b) Khawja Nizamuddin Ahmed
 - c) Adbul Kadin Badayuni
 - d) Mirza Haider

- 3) _____ Franch traveler to visit the Auragajeb period.
 - a) Nikholie Manuchi
 - b) March polo
 - c) Fransis Barniyani
 - d) Mirza Haider

- 4) _____ was the famous calligraphist in the court of Akbar.
 - a) Abul Fazal
 - b) Tarachand
 - c) Amir Khusro
 - d) Muhmmad Husain Kashamiri

- 5) _____ coin was first issued by shershaha.
 - a) Rupee
 - b) Mohar
 - c) Tanka
 - d) Jital

- 6) _____ was the official language of the Mughal Court.
 - a) Hindi
 - b) Persian
 - c) Arabic
 - d) Urdu

- 7) _____ was the chief administrative officer in "Pargana" government of Mughal period.
 - a) Kotwal
 - b) Shikedar
 - c) Amin
 - d) Khajindar

- 8) In medieval period Rajasthan traders were known as the _____.
 - a) Baniya
 - b) Navayat
 - c) Shetti
 - d) Banjaras

- 9) In medieval India _____ king was first land counting.
 - a) Akbar
 - b) Shershaha
 - c) Auragajeb
 - d) None of these

- 10) _____ engineer of Tajmahal.
 - a) Ustad Ahamad Lahori
 - b) Ustad Esa
 - c) Shah Navaj Khan
 - d) None of these

- 11) _____ Mughal King created separate painting department.
 - a) Shahajahan
 - b) Aurangjab
 - c) Akbar
 - d) Shershash

- 12) _____ was the first representative structure of Mughal Architecture.
- a) Lal Fort
 - b) Buland Darwaja
 - c) Kutubminar
 - d) Humayum Tomb

Q.2 Write Short Answers. (Any Four Out Of Six) 12

- a) Who were exempted from payment of Jizaya Tax.
- b) Write the four Sanskrit historical books names related to Akbar period.
- c) Write the two classes of Muslims of Mughal Period.
- d) What is Rukat?
- e) Explain the Ulema's function.
- f) What is the important salient feature of the Akbar's Din-Elahi Sect.

Q.3 Write Short Notes. (Any Two) 12

- a) Marathi Literary Sources
- b) Humayun
- c) Bazar and Commerce in Mughal Period.
- d) Paintings of Mughal period.

Q.4 Attempt Any One of the following questions. 12

Give an account of central administration under the Mughal Period.

OR

Explain the features of internal traders of Mughal Period.

Q.5 Evaluate the "The Golden Age of Architecture of Shahajan Period". 12

- प्र.3 थोडक्यात उत्तर लिहा. टिपा लिहा. 06
अ) राष्ट्रवादाच्या उदयाची कारणे सांगा.
- प्र.4 तपशीलवार उत्तर लिहा (संक्षिप्त प्रश्न) (कोणताही एक) 12
साम्यवादी संकल्पना आणि वैशिष्ट्ये यांची चर्चा करा.
किंवा
दुसऱ्या महायुद्धानंतर आशियातील नवीन राष्ट्रांच्या उदयाची चर्चा करा.

Seat No.	
----------	--

Set **P**

**M.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)**

Theory and Concepts of Modern World-II (230108204)

Day & Date: Thursday, 16-05-2024

Max. Marks: 30

Time: 11:00 AM To 12:30 PM

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative**06**

- 1) The idea of nationalism was born during the _____ revolution.
 - a) Russian
 - b) Industrial
 - c) French
 - d) Chinese
- 2) Nationalist idea spread to Latin America in the early _____ Century
 - a) 19th
 - b) 17th
 - c) 16th
 - d) 14th
- 3) _____ is responsible for unification of Germany.
 - a) Metternich
 - b) Bismarck
 - c) Garibaldi
 - d) Joseph Mazzini
- 4) _____ is world's first state founded on Marxist philosophy.
 - a) America
 - b) France
 - c) USSR
 - d) India
- 5) Marxist revolutionary Fidel Castro is from _____
 - a) America
 - b) Italy
 - c) Cuba
 - d) South Africa
- 6) _____ is Neo Marxist thinker.
 - a) Antonio Gramsci
 - b) Mahatma Gandhi
 - c) Jawaharlal Nehru
 - d) Adam Smith

Q.2 Write Short Answers. (Any Two)**06**

- a) Cultural Nationalism
- b) Sovereignty
- c) Bolshevik Revolution
- d) Karl Marx's Theory of Alienation

Q.3 Write Short Answer/ Short Notes**06**

- a) State the causes for the rise of nationalism

Q.4 Write the details answer (Broad answer type question) (Any One)**12**

- a) Discuss the concept and features of communism.
- b) Discuss post Second World War rise of new nations in Asia.

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)

Heritage and Management (230108206)

Day & Date: Saturday, 18-05-2024
 Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

12

- 1) ऑक्सफर्ड इंग्रजी डिक्शनरीच्या मते ——— म्हणजे मिळालेली किंवा असू शकेल अशी मालमत्ता होय.
 अ) संस्कृती
 क) वारसा
 ब) इतिहास
 ड) यापैकी नाही
- 2) वारसा म्हणजे ——— तील वारसाने मिळालेल्या गोष्टीचा संदर्भ होय.
 अ) भविष्य
 क) वर्तमान
 ब) भूतकाळ
 ड) यापैकी नाही
- 3) युनेस्कोच्या मते ——— स्थळे जगातील सर्व लोकांच्या मालकीची ठिकाणे म्हणून ओळखली जातात.
 अ) जागतिक वारसा
 क) स्थानिक वारसा
 ब) राष्ट्रीय वारसा
 ड) यापैकी नाही
- 4) भारताचा ——— वारसा विविध घटकांद्वारे शोधला जाऊ शकतो.
 अ) राजकीय
 क) शैक्षणिक
 ब) आर्थिक
 ड) सांस्कृतिक
- 5) ——— संस्कृती ही जगातील सर्वात प्राचीन संस्कृतींपैकी एक आहे.
 अ) भारतीय
 क) बांगला देश
 ब) अमेरिकन
 ड) यापैकी नाही
- 6) सालारजंग संग्रहालय ——— या ठिकाणी आहे.
 अ) मुंबई
 क) हैद्राबाद
 ब) विजयपुरा
 ड) कलबुर्गी
- 7) 1861 मध्ये ——— ची स्थापना झाली.
 अ) भारतीय पुरातत्व सर्वेक्षण
 क) सारनाथ संग्रहालय
 ब) भारत कला भवन
 ड) यापैकी नाही
- 8) कोणार्क सूर्यमंदिर वारसा स्थळ ——— राज्यात आहे.
 अ) तेलंगणा
 क) पश्चिम बंगाल
 ब) ओडिशा
 ड) तामिळनाडू

- 9) भारतामध्ये ——— जागतिक वारसास्थळे आहेत.
 अ) 30 ब) 34
 क) 38 ड) 42
- 10) मध्यप्रदेश राज्यामध्ये ——— हे जागतिक वारसास्थळ आहे.
 अ) महाबलीपुरम मंदिर ब) महाबोधी विहार
 क) लोथल ड) भीमबेटका
- 11) माथेरान डोंगरी रेल्वे हि ——— वारसास्थळ आहे.
 अ) जागतिक ब) राष्ट्रीय
 क) स्थानिक ड) यापैकी नाही
- 12) जागतिक वारसा स्थळामध्ये भारत ——— व्या क्रमांकावर आहे.
 अ) 6 ब) 8
 क) 10 ड) 12

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

12

- अ) वारसा म्हणजे काय?
 ब) भारतीय सांस्कृतिक वारसा विषयी माहिती लिहा.
 क) वारसा व्यवस्थापनावर टीपा लिहा.
 ड) वारसा पर्यटन आणि सतत विकास संकल्पना स्पष्ट करा.
 इ) संग्रहालय आणि त्याची संकल्पना याची माहिती लिहा.
 ई) वारसा पर्यटन म्हणून रायगड किल्ल्याचे महत्व लिहा.

प्र.3 लघुत्तरी उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- अ) भारतीय संस्कृतीमध्ये वारसा संकल्पनेचे महत्व विशद करा.
 ब) भारतातील विविध संग्रहालयांची माहिती विशद करा.
 क) वारसा व्यवस्थापनाची उद्दिष्टे आणि धोरणे यांची चर्चा करा.
 ड) वारसा पर्यटन विपणनाची (मार्केटिंग) माहिती लिहा.

प्र.4 दीर्घोत्तरी उत्तर लिहा. (कोणतेही एक)

12

- अ) स्थानिक आणि राष्ट्रीय वारसा प्रकारची माहिती देणारे कायदे विशद करा.
किंवा
 ब) वारसा पर्यटनाच्या अनुषंगाने महाराष्ट्रातील अजिंठा व वेरूळ लेण्याचे महत्व स्पष्ट करा.

प्र.5 दीर्घोत्तरी उत्तर लिहा.

12

- भारतातील जगप्रसिद्ध सहा वारसा स्थळांची माहिती लिहा.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)**

Heritage and Management (230108206)

Day & Date: Saturday, 18-05-2024
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing the correct option. 12

- 1) According to Oxford English Dictionary _____ means property acquired or to be had.
 - a) Culture
 - b) History
 - c) Heritage
 - d) None of these
- 2) Heritage refers to something inherited from the _____.
 - a) Future
 - b) Past
 - c) Present
 - d) None of these
- 3) According to UNESCO _____ places are known as places belonging to all the people of the world.
 - a) World heritage
 - b) National heritage
 - c) Local heritage
 - d) None of these
- 4) India's _____ heritage can be traced through various factors.
 - a) Political
 - b) Economic
 - c) Educational
 - d) Cultural
- 5) _____ Culture is one of the oldest civilizations in the world.
 - a) Indian
 - b) American
 - c) Bangla Desi
 - d) None of these
- 6) Salarjung Museum is located at _____.
 - a) Mumbai
 - b) Vijayapura
 - c) Hyderabad
 - d) Kalburgi
- 7) _____ established In 1861.
 - a) Archaeological Survey of India
 - b) Bharat Kala Bhavan
 - c) Sarnath Museum
 - d) None of these
- 8) Konark Sun Temple heritage site is in the state of _____.
 - a) Telangana
 - b) Odisha
 - c) West Bengal
 - d) Tamil Nadu
- 9) India has _____ world heritage sites.
 - a) 30
 - b) 34
 - c) 38
 - d) 42
- 10) In the state of Madhya Pradesh _____ is a world heritage site.
 - a) Mahabalipuram Temple
 - b) Mahabodhi Vihara
 - c) Lothal
 - d) Bhimbetka

- 11) Matheran Hill Railway is _____ heritage site.
a) International b) National
c) Local d) None of these
- 12) India's _____ ranks among World Heritage Sites.
a) 6 b) 8
c) 10 d) 12

Q.2 Write Short Answers. (Any Four) 12

- a) Explain the concept of heritage?
- b) Write information about Indian cultural heritage.
- c) Write notes about the heritage management.
- d) Explain the concept of heritage tourism and sustainable development.
- e) Write information about museum and its concept
- f) Write the importance of Raigad fort as heritage tourism

Q.3 Write Short Notes. (Any Two) 12

- a) Explain the importance of Heritage in Indian culture
- b) Elaborate the various types museums in India
- c) Discuss the objectives and strategies of heritage management.
- d) Write information on marketing of heritage tourism.

Q.4 Write Long Answers. (Any One) 12

- a) Write information about local and national heritage laws.

OR

- b) Explain the importance of Ajanta and Ellora in Maharashtra as part of heritage tourism.

Q.5 Write Long Answers. 12

Write information about six world famous heritage sites in India.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)**

History of Science and Technology in India (230108207)

Day & Date: Saturday, 18-05-2024
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

12

- 1) गणित म्हणजे ——— होय.
अ) बुद्धीचा खेळ
ब) आकड्यांचा खेळ
क) गणनाचे शास्त्र
ड) यापैकी नाही
- 2) ब्रह्मस्फुट सिद्धांत ——— यांचा आहे.
अ) भास्कराचार्य
ब) ब्रह्मगुप्त
क) आर्यभट्ट
ड) यापैकी नाही
- 3) ——— चे रहिवासी नगर बांधणीत जगामध्ये अग्रेसर होते.
अ) मोहेंजोदाडो
ब) रोम
क) पेकिंग
ड) इजिप्त
- 4) सम्राट अशोकाच्या राजेशाही राजवाड्याच्या बांधकामाचे कौतुक ——— यांनी केले.
अ) मॅगोस्थेनीस
ब) फाहीयान
क) मार्को पोलो
ड) यापैकी नाही
- 5) स्तूप आणि चैत्य—गृहासारख्या वास्तूंच्या बांधकामात ——— नी आपले अभियांत्रिकी कौशल्य दाखवले.
अ) हिंदू
ब) जैन
क) बौद्ध
ड) यापैकी नाही
- 6) भारतीय उपखंडातील धातूचा पहिला पुरावा ——— येथून मिळतो.
अ) जुन्नर
ब) तेर
क) जोर्वे
ड) मेहरगढ
- 7) दिल्लीच्या तुघलक सत्ताधीशापैकी ——— हा विद्वान होता.
अ) फिरोज तुघलक
ब) महंमद तुघलक
क) नासिर तुघलक
ड) यापैकी नाही
- 8) ——— हे केरळचा राजा रविवर्मन यांच्या दरबारी खगोलशास्त्रज्ञ होते.
अ) गोविंदस्वामीन
ब) नागार्जुन
क) वासवदत्त
ड) यापैकी नाही
- 9) वैज्ञानिक आणि औद्योगिक संशोधन परिषद (CSIR) ची स्थापना ——— रोजी झाली.
अ) 1930
ब) 1935
क) 1942
ड) यापैकी नाही

- 10) ISRO हया शब्दाचे विस्तारीकरण ---- हे आहे.
 अ) इंडियन स्पेस रिसर्च ऑर्गनायझेशन
 ब) इंडियन सॅटेलाइट रिसर्च ऑर्गनायझेशन
 क) इंडियन स्पेस रिक्रूट ऑर्गनायझेशन
 ड) इंडियन सॅटेलाइट रिसर्च ऑफिस
- 11) DRDO च्या स्थापनेचा उद्देश ---- शी संबंधित आहे.
 अ) खगोल संशोधन
 ब) संरक्षण
 क) औद्योगिक
 ड) यापैकी नाही
- 12) रसायनशास्त्राशी संबंधित 'रसरत्नाकर' हा ग्रंथ ---- यांनी लिहिला.
 अ) नागसेन
 ब) जीवक
 क) मोग्गलायन
 ड) नागार्जुन

- प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) 12
 अ) प्राचीन भारतीय वैद्यकशास्त्राची माहिती लिहा.
 ब) प्राचीन भारतात विकसित झालेल्या स्तूपाची माहिती लिहा.
 क) भारतातील विज्ञानाच्या वाढीसाठी मध्ययुगीन राज्यकर्त्यांची भूमिका सांगा.
 ड) आर्यभटाचे खगोलशास्त्रातील योगदान स्पष्ट करा.
 इ) योगाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 ई) श्रीनिवास रामानुजन यांच्या कार्याबद्दल लिहा.
- प्र.3 लघुत्तरी उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 12
 अ) उत्कृष्ट अभियांत्रिक शहरे म्हणून मोहोंजोदाडो व हडप्पा यांचे महत्त्व विशद करा.
 ब) भारतीय वैद्यकशास्त्रात सुश्रुत आणि चरक यांचे कार्य सांगा.
 क) Rock Cut Architecture मध्ये महाराष्ट्रातील लेण्यांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 ड) मुघल बादशहा अकबराची बौद्धिक जिज्ञासा स्पष्ट करा.
- प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) 12
 अ) आधुनिक भारताच्या संशोधन आणि विकासाच्या क्षेत्रात CSIR च्या भूमिकेचे महत्त्व विशद करा.
 किंवा
 ब) प्राचीन भारतातील रसायनशास्त्राच्या क्षेत्रात नागार्जुनचे योगदान सांगा.
- प्र.5 दीर्घोत्तरी प्रश्न. 12
 स्वतंत्र भारताच्या अंतराळ संशोधन क्षेत्रात ISRO च्या सहाय्याने केलेल्या कार्याचा लेखाजोखा द्या.

Seat No.	
----------	--

Set P

**M.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)**

History of Science and Technology in India (230108207)

Day & Date: Saturday, 18-05-2024

Max. Marks: 60

Time: 11:00 AM To 01:30 PM

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

12

- 1) Mathematics is _____.
a) Brain game
b) Number game
c) Arithmetic
d) None of these
- 2) 'Brahmasphuta Siddhanta' belongs to _____.
a) Bhaskaracharya
b) Brahmagupta
c) Aryabhata
d) None of these
- 3) The inhabitants of _____ were world leaders in city building.
a) Mohonjodado
b) Rome
c) Peking
d) Egypt
- 4) The construction of the royal palace of Emperor Ashoka was praised by _____.
a) Mangasthenes
b) Fahiyani
c) Marco Polo
d) None of these
- 5) _____ showed his engineering skills in the construction of structures like Stupas and Chaityagrihas.
a) Hindu
b) Jain
c) Buddhist
d) None of these
- 6) The first evidence of metal in the Indian subcontinent comes from _____.
a) Junnar
b) Ter
c) Jorve
d) Mehrgarh
- 7) Among the Tughlaq rulers of Delhi _____ was a scholar.
a) Firoz Tughlaq
b) Muhammad Tughlaq
c) Nasir Tughlaq
d) None of these
- 8) _____ he was the court astronomer of King Ravivarman of Kerala.
a) Govindaswamin
b) Nagarjuna
c) Vasavadatta
d) None of these
- 9) Council of Scientific and Industrial Research (CSIR) was established on _____.
a) 1930
b) 1935
c) 1942
d) None of these
- 10) The expansion of the word ISRO is _____.
a) Indian Space Research Organization
b) Indian Satellite Research Organization
c) Indian Space Recruit Organization
d) Indian Satellite Research Office

- 11) The purpose of establishment of DRDO is related to _____.
a) Astronomical research b) Defense
c) Industrial d) None of these
- 12) The book 'Rasaratnakar' related to chemistry was written by _____.
a) Nagasena b) Jivaka
c) Moggalayan d) Nagarjuna

Q.2 Write short answers (Any Four) 12

- a) Write information about ancient Indian medicine.
- b) Write about Stupa developed in ancient India
- c) State the role of medieval rulers in the growth of science in India.
- d) Explain Aryabhata's contribution to astronomy.
- e) Explain the importance of yoga.
- f) Write about the work of Srinivasa Ramanujan

Q.3 Write short answers. (Any Two): 12

- a) Explain the importance of Mohenjodaro and Harappa as great engineering cities.
- b) Mention the work of Sushruta and Charaka in Indian Medicine
- c) Explain the importance of caves in Maharashtra in Rock Cut Architecture
- d) Explain the intellectual curiosity of Mughal Emperor Akbar.

Q.4 Broad Question. (Any One) 12

- a) Role of CSIR in research and development of modern India Explain the importance.

OR

- b) State the contribution of Nagarjuna to the field of chemistry in ancient India.

Q.5 Broad Question. 12

Give an account of the work done by ISRO in the field of space research of independent India.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)
Applied History (230108208)**

Day & Date: Saturday, 18-05-2024
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

12

- 1) उपयोजित इतिहासाला ---- असेही म्हणतात.
अ) जनासाठीचा इतिहास ब) वैयक्तिक इतिहास
क) अधिकृत इतिहास ड) जागतिक इतिहास
- 2) ---- यांना समकालीन इतिहास संकल्पनेचे जनक मानले जाते.
अ) आर. जी. कॉलिंगवूड ब) हरमन हिमपेल
क) बेनेटो क्रोसे ड) बाराक्लोव
- 3) कोलकाता येथील 'भारतीय संग्रहालयाची' स्थापना ---- मध्ये झाली.
अ) 1820 ब) 1814
क) 1817 ड) 1816
- 4) 'सेंटर फॉर पब्लिक हिस्ट्री' हा विभाग ---- शहरात आहे.
अ) दिल्ली ब) कोलकाता
क) मुंबई ड) बेंगळुरु
- 5) भारतातून प्रकाशित झालेले पहिले वृत्तपत्र ---- हे होते.
अ) बंगाल हेरॉल्ड ब) कोलकाता गॅझेट
क) बंगाल गॅझेट ड) संवाद कौमुदी
- 6) भारताचे पहिले पर्यटन धोरण ---- या वर्षी लागू करण्यात आले.
अ) 1982 ब) 1986
क) 1990 ड) 1993
- 7) ---- हे दूरदर्शनचे पहिले संचालक होते.
अ) राजेश जैन ब) पु. ल. देशपांडे
क) आचार्य अत्रे ड) संजीव शर्मा
- 8) जगातील सर्वात प्राचीन वस्तुसंग्रहालय ---- या शहराच्या उत्खननात सापडले.
अ) दिल्ली ब) हडप्पा
क) उर ड) कोलकाता

- 9) महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळाची (MTDC) स्थापना ---- मध्ये करण्यात आली.
अ) 1972
ब) 1975
क) 1980
ड) 1982
- 10) इ. स. 1556 मध्ये भारतातील पहिला छापखाना ---- या ठिकाणी सुरु करण्यात आला होता.
अ) दिल्ली
ब) कोलकाता
क) मुंबई
ड) गोवा
- 11) भारताचे राष्ट्रीय अभिलेखागार ---- येथे आहे.
अ) दिल्ली
ब) कोलकाता
क) मुंबई
ड) चेन्नई
- 12) बोधिसत्व पद्मपाणीचे जगप्रसिध्द चित्र ---- या ठिकाणी आढळते.
अ) वेरुळ
ब) बाघ
क) अजिंठा
ड) भीमबेटका

प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) 12

- अ) नाणकशास्त्राचे इतिहासाच्या अभ्यासातील महत्व सांगा.
ब) सर अलेक्झांडर कॅनिंगहॅम बदल माहिती लिहा.
क) संग्रहालयाचे ऐतिहासिक महत्व स्पष्ट करा.
ड) पर्यटन आणि रोजगार याविषयी माहिती लिहा.
इ) समकालीन इतिहास कल्पनेच्या मर्यादा स्पष्ट करा.
ई) वेरुळ या पर्यटनस्थळा विषयी माहिती लिहा.

प्र.3 लघुत्तरी प्रश्न. (कोणतेही दोन) 12

- अ) वारसा स्थळांचे ऐतिहासिक महत्व स्पष्ट करा.
ब) समकालीन इतिहासाचे संकल्पना व अर्थ स्पष्ट करा.
क) प्रसारमाध्यमांचे महत्व सांगा.
ड) सांस्कृतिक पर्यटनाविषयी माहिती लिहा.

प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणतेही एक) 12

प्राचीन भारताच्या पुराभिलेखीय साधनांची माहिती लिहा.
किंवा
मुद्रित प्रसारमाध्यमा विषयी माहिती लिहा.

प्र.5 दीर्घोत्तरी प्रश्न. (एकच प्रश्न) 12

उपयोजित इतिहास म्हणजे काय? त्याच्या उपयोजनाची माहिती द्या.

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)
Applied History (230108208)

Day & Date: Saturday, 18-05-2024
Time: 11:00 AM To 01:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the Correct Alternative.

12

- 1) Applied history is also known as _____.
 - a) Public History
 - b) Personal history
 - c) Official history
 - d) Global history
- 2) _____ is considered as the father of the concept of contemporary history.
 - a) R.G. Collingwood
 - b) Hermann Himpel
 - c) Benedetto Croce
 - d) Barraclough
- 3) 'The Indian Museum' in Kolkata was founded in _____.
 - a) 1820
 - b) 1814
 - c) 1817
 - d) 1816
- 4) The department of 'Centre for Public History' is located in _____ city.
 - a) Delhi
 - b) Kolkata
 - c) Mumbai
 - d) Bengaluru
- 5) The first newspaper published from India was _____.
 - a) Bengal Herold
 - b) Kolkata Gazette
 - c) Bengal Gazette
 - d) Sanvad Kaumudi
- 6) India's first tourism policy was implemented in _____ year.
 - a) 1982
 - b) 1986
 - c) 1990
 - d) 1993
- 7) _____ was the first director of Doordarshan.
 - a) Rajesh Jain
 - b) P. L. Deshpande
 - c) Acharya Atre
 - d) Sanjeev Sharma
- 8) The earliest museum in the world was discovered in the excavations at the city of _____.
 - a) Delhi
 - b) Harappa
 - c) Ur
 - d) Rakhigadi
- 9) Maharashtra Tourism Development Corporation (MTDC) was established in _____.
 - a) 1972
 - b) 1975
 - c) 1980
 - d) 1982
- 10) In 1556 AD, the first printing press in India was started at _____.
 - a) Delhi
 - b) Kolkata
 - c) Mumbai
 - d) Goa

- 9) उत्तर भारतात ---- मंदिर वास्तुकला लोकप्रिय होती.
 अ) नागर ब) द्रविड
 क) वेसार ड) चंदेल
- 10) गरुड हे ---- राजवंशाचे राजेशाही प्रतीक होते.
 अ) चालुक्य ब) चोल
 क) राष्ट्रकूट ड) पांड्य
- 11) मंगलिश हे ---- राजवंशातील होते.
 अ) चालुक्य ब) राष्ट्रकूट
 क) शिलाहार ड) पाल
- 12) महाबलीपुरम येथील मंदिरे ---- राजवंशाने बांधली होती.
 अ) चोल ब) पल्लव
 क) पांड्या ड) चालुक्य
- 13) तेर हे ---- राजवंशाचे मूळ ठिकाण होते.
 अ) कदम्ब ब) शिलहार
 क) चालुक्य ड) पाल
- 14) विक्रमशिला विद्यापीठाला ---- राजवंशाचा पाठिंबा होता.
 अ) पाल ब) चालुक्य
 क) प्रतिहार ड) गुर्जर
- 15) ---- हे महाराष्ट्रातील प्रसिद्ध व्यापारी केंद्र होते.
 अ) कारले ब) भाजे
 क) सोपारा ड) विजयदुर्ग
- 16) ---- होयसळ राज्याची राजधानी आहे.
 अ) वेंगई ब) द्वारसमुद्रा
 क) हळेबीड ड) देवगिरी

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) मराठी भाषेची वैशिष्ट्ये लिहा.
 ब) साहित्यिक हर्षवर्धन
 क) चालुक्य वंशाचे सांस्कृतिक योगदान स्पष्ट करा.
 ड) जाती व्यवस्थेचे दोष स्पष्ट करा.
 इ) कैलाश मंदिर, वेरूळ.
 ई) सोपारा

प्र.3 लघुत्तरी प्रश्न. (कोणतेही दोन)

16

- अ) संगम साहित्य
 ब) व्यापारी श्रेणी
 क) पाल घराण्याचे शैक्षणिक योगदान.
 ड) इ.स. 650 ते 1200 या काळातील कृषी उत्पादने

प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक)

16

अ) इ.स.650 ते 1200 या काळातील वर्ण व्यवस्थेची वैशिष्ट्ये विशद करा.

किंवा

ब) सम्राट हर्षवर्धनाच्या योगदानाची चर्चा करा.

प्र.5 दीर्घोत्तरी प्रश्न.

16

इ.स.650 नंतरच्या भारतीय इतिहासाच्या अभ्यासासाठी पुरातत्वीय व वाङ्मयीन साधनांची चर्चा करा.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - II) (Old) (CBCS) Examination: March/April-2024
History (CAMPUS)**

Early Medieval India History 650 C.E to 1200 C.E (MAH221201)

Day & Date: Thursday, 09-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Answer the following by choosing the correct option.

16

- 1) The personality of _____ had the qualities of Emperor Ashoka and Samudragupta.

a) Amoghavarsha	b) Dantidurg
c) Harshvardhan	d) Shashank
- 2) Mukundaraja _____ wrote the first text in Marathi language.

a) Dnyaneshwari	b) Vivek Sindhu
c) Leela Charitra	d) Rukmini Swayamvar
- 3) _____ this fort was built during Rashtrakuta period.

a) Janjira	b) Vasai
c) Devagiri	d) Ausa
- 4) Chalukya and Rashtrakuta copper plates record that they gave land to the scholars of _____.

a) Paithan	b) Ter
c) Bhogvardhan	d) Pavani
- 5) Man's place of worship has the term _____.

a) Temple	b) Decoration
c) Vatan	d) Agrahar
- 6) The book Chudamani by Shrivardev is in _____.

a) Marathi	b) Sanskrit
c) Tamil	d) Kannada
- 7) Kalangtuparni is a poem _____ there is a composition that tells the war stories of the royal family.

a) Cholas	b) Pallavas
c) Pandya	d) Cher
- 8) Kavirajamarga in Kannada language was written by _____.

a) Amoghavarsha	b) Amoghavarsha II
c) Kirtivarman	d) Dantidurga
- 9) _____ temple architecture was popular in North India.

a) Nagar	b) Dravida
c) Vesar	d) Chandel
- 10) The eagle was the royal symbol of the _____ dynasty.

a) Chalukya	b) Chola
c) Rashtrakuta	d) Pandya

- 11)** Mangalish belonged to the _____ dynasty.
a) Chalukya b) Rashtrakuta
c) Shilahar d) Pal
- 12)** The temples at Mahabalipuram were built by the _____ dynasty.
a) Cholas b) Pallavas
c) Pandyas d) Chalukyas
- 13)** Ter was the original place of _____ dynasty.
a) Kadamba b) Shilhar
c) Chalukya d) Pala
- 14)** Vikramshila University was supported by _____ dynasty.
a) Pala b) Chalukya
c) Pratihara d) Gurjar
- 15)** _____ was the famous trade centre in Maharashtra.
a) Karle b) Bhaje
c) Sopara d) Vijaydurg
- 16)** _____ is the capital of Hoysala State.
a) Vengai b) Dwarsamudra
c) Halebid d) Devgiri

Q.2 Write Short Answers. (Any Four)

16

- a) Write the characteristics of Marathi language.
b) Literary Harshvardhan
c) Explain the cultural contribution of Chalukya dynasty.
d) Explain the defects of caste system.
e) Kailash Temple, Ellora
f) Sopara

Q.3 Write Short Notes. (Any Two)

16

- a) Sangam literature
b) Merchant category
c) Educational contribution of Pal family.
d) Agricultural products from 650 to 1200 A.D.

Q.4 Attempt any One of the following questions.

16

- a) Explain the characteristics of varna system from 650 to 1200 A.D.
OR
b) Discuss the contribution of Emperor Harshavardhana.

Q.5 Answer the following question.

16

Discuss the archaeological and literature tools for the study of Indian history after 650 A.D.

Seat No.	
-------------	--

Set P

**M.A. (Semester - II) (Old) (CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)**

Medieval Indian History 1200 to 1750 C.E. (MAH221202)

Day & Date: Saturday, 11-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नार्चे गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

16

- 1) — येथे मोहम्मद पैगंबर यांनी इस्लाम धर्माची स्थापना केली.
अ) इराण ब) इजिप्त
क) अरबस्थान ड) ग्रीक
- 2) भारतात इस्लामी संस्कृतीचा प्रवेश घडविणारे — हे पहिले होते.
अ) तुर्की ब) ग्रीक
क) मंगोल ड) डच
- 3) तैमुर लंगच्या लष्करी मोहिमांची हकीकत सांगणारा — हा ग्रंथ आहे.
अ) झफरनामा ब) बाबरनामा
क) गज-ए-हिंद ड) फुतुहास सलातीन
- 4) The Rise of Maratha Power हा ग्रंथ — यांनी लिहीला.
अ) महादेव रानडे ब) वि. का. राजवाडे
क) कृष्णाजी सभासद ड) रामचंद्र अमात्य
- 5) — याने भारतात खिलजी घराण्याची स्थापना केली.
अ) मोहम्मद गझनी ब) अल्लाउद्दिन खिलजी
क) जलालुद्दीन खिलजी ड) बाबर
- 6) अल्लाउद्दिन खिलजीचा — हा सेनापती होता.
अ) मलिक अंबर ब) मलिक काफूर
क) महम्मद गवान ड) जयसिंग
- 7) — याने दिल्लीची राजधानी दौलताबाद हलविली.
अ) अल्लाउद्दिन खिलजी ब) बल्बन
क) फिरोज तुघलक ड) मोहम्मद तुघलक
- 8) सय्यद घराण्याची स्थापना — यांनी केली.
अ) खिज खान ब) मूबारक शहा
क) शेरशहा ड) हुमायून
- 9) हरिहर आणि बुक्क यांचे घराणे — हे होते.
अ) तुळूव ब) सुल्व
क) संगम ड) होयसळ

- 10) — हा इटालियन प्रवाशाने विजयनागरास भेट दिली.
 अ) अब्दुर रझ्जाक ब) निकोलोस कांटी
 क) थोमास रो ड) इत्सिंग
- 11) पानिपत येथे झालेल्या युद्धांपैकी इब्राहिम लोदी आणि बाबर यांच्यातील युद्ध कोणत्या क्रमांकाचे होते.
 अ) चौथे ब) दुसरे
 क) तिसरे ड) पहिले
- 12) बहामनी राज्याची स्थापना — यांनी केली.
 अ) मलिक अंबर ब) मलिक काफूर
 क) हसन गंगू ड) महम्मद गवान
- 13) बाबर हा तुर्क असूनही लोक त्यास — म्हणू लागले.
 अ) अफगाणी ब) तुर्की
 क) अरबी ड) मोगल
- 14) अकबराने सर्व धर्मांना एकत्र आणणारा — नावाचा धर्म पंथ निर्माण केला.
 अ) सुफी संप्रदाय ब) दिन-ए-इलाही
 क) सूल-ई-कूल ड) चिशती संप्रदाय
- 15) शेरशहा याने — हे नवे नाणे प्रचारात आणले.
 अ) दाम ब) जितल
 क) होन ड) काषार्पण
- 16) औरंगजेबाचा मृत्यू — या ठिकाणी आहे.
 अ) बुन्हाणपूर ब) एलीचपूर
 क) अहमदनगर ड) दिल्ली

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) मुघल काळातील लिखित साधने
 ब) मध्ययुगातील परकीय प्रवासवृत्तांत
 क) गुलाम घराण्यातील सुलतान
 ड) रझिया सुलतान कोण होती? तिच्या पतनाची कारणे लिहा.
 इ) देवगिरीचे ऐतिहासिक महत्त्व
 ई) छ.राजाराम

प्र.3 लघुत्तरी उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) "खलिफा" कोण होता आणि दिल्ली सल्तनतमध्ये त्याचे महत्त्व सांगा.
 ब) बहामनी सत्तेचा उदय आणि विस्तार
 क) पानिपतचे दुसरे (1556) युद्ध
 ड) औरंगजेब आणि दक्षिण भारतावर एक निबंध लिहा.

प्र.4 दीर्घात्तरी उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

- अ) मुहम्मद तुघलकाच्या विविध सुधारणांचे वर्णन करा, त्यांच्या अपयशाची कारणांची चर्चा करा.

16

किंवा

- ब) सम्राट अकबराच्या कारकीर्दीचा आढावा द्या.

प्र.5 छ. शिवाजी महाराजांच्या कामगिरीचे मूल्यमापन करा.

Seat No.	
-------------	--

Set P

M.A. (Semester - II) (Old) (CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)

Medieval Indian History 1200 to 1750 C.E. (MAH221202)

Day & Date: Saturday, 11-05-2024
 Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Answer the following by choosing the correct option.

16

- 1) Muhammad Paigambar founded Islam here _____.

a) Iran	b) Egypt
c) Arabia	d) Greek
- 2) _____ was the first to introduce Islamic culture in India.

a) Turkish	b) Greek
c) Mongol	d) Dutch
- 3) _____ book tells the reality of Taimur Lung's military campaigns.

a) Zafarnama	b) Babarnama
c) Gaj -e -Hind	d) Futuhas Salatin
- 4) The book "The Rise of Maratha Power' was written by _____.

a) Mahadev Ranade	b) V.K. Rajwade
c) Krishnaji Sabhasad	d) Ramchandra Amatya
- 5) _____ founded the Khilji dynasty in India.

a) Mohammad Ghazni	b) Allauddin Khilji
c) Jalaluddin Khilji	d) Babur
- 6) Allauddin Khilji's commander was _____.

a) Malik Ambar	b) Malik Kafor
c) Muhammad Gawan	d) Jai Singh
- 7) _____ moved the capital of Delhi to Daulatabad.

a) Allauddin Khilji	b) Balban
c) Firoz Tughlaq	d) Mohammad Tughlaq
- 8) Syed family was established by _____.

a) Khizra Khan	b) Mubarak Shah
c) Sher Shah	d) Humayun
- 9) The families of Harihara and Bukka were _____.

a) Tuluv	b) Suluv
c) Sangam	d) Hoysala
- 10) _____ Italian traveler visited Vijayanagara.

a) Abdur Razzak	b) Nikolos Kanti
c) Thomas Roe	d) Itsing
- 11) Among the battles fought at Panipat, the battle between Ibrahim Lodi and Babur was which ranked?

a) Fourth	b) Second
c) Third	d) First

- 12) Bahamani Kingdom was founded by ____.
a) Malik Ambar	b) Malik Kafur
c) Hasan Gangu	d) Muhammad Gawan
- 13) Despite the fact that Babur was a Turk, people started calling him ____.
a) Afghani	b) Turkish
c) Arabic	d) Mughal
- 14) Akbar created a religious sect called ____ which brought all religions together.
a) Sufi Sect	b) Din- A – Ilahi
c) Sul-e-Kul	d) Chishti Sect
- 15) Sher Shaha ____ introduced this new coin.
a) Dam	b) Jital
c) Hone	d) Kasharpana
- 16) Aurangzeb died at ____ place.
a) Burhanpur	b) Elitchpur
c) Ahmednagar	d) Delhi

Q.2 Write a short answer (Any Four) 16

- a) Written Sources of Mughal period
- b) Foreign travelogues of the Middle Ages
- c) Sultan of slave family
- d) Who was Razia Sultan? Write the reasons for her downfall.
- e) Historical importance of Devagiri
- f) Ch. Rajaram

Q.3 Write short notes. (Any Two): 16

- a) Who was "Khalifa" and explain his importance in Delhi Sultanate?
- b) Rise and expansion of Bahamani power
- c) Second (1556) Battle of Panipat
- d) Write an essay on Aurangzeb and South India

Q.4 Attempt any one of the following questions.

- a) Describe the various reforms of Muhammad Tughlaq, discuss the reasons for their failure. 16

OR

- b) Give an overview of the reign of Emperor Akbar.

Q.5 Ch. Evaluate the achievements of Shivaji Maharaj. 16

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

M.A. (Semester - II) (Old) (CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)
Society, Economy & culture in Medieval India (1200 1750 C.E)
(MAH221207)

Day & Date: Tuesday, 14-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

16

- 1) तारीख उल हिंद ग्रंथ ---- यांनी लिहिला.
अ) अल्बेरूनी
ब) मुकुंदराज
क) इब्नबतुता
ड) फिरोज तुघलक
- 2) मार्को पोलो हा प्रवाशी ---- या देशाचा होता.
अ) अमेरिका
ब) जपान
क) चीन
ड) व्हेनिस
- 3) सुलतान शाहीच्या काळात अक्षरे कोरण्यासाठी ---- लिपीचा वापर केला जाई.
अ) ग्रीक
ब) खरोष्ठी
क) ब्राह्मी
ड) नागरी
- 4) न्यायदानाचे काम करणाऱ्या न्यायाधिशाला ---- असे म्हटले जाई.
अ) पंडित
ब) मौला
क) काझी
ड) इमाम
- 5) दिल्लीप्रमाणे ---- या ठिकाणी इस्लामी उच्च शिक्षणाचे केंद्र उदयास आले.
अ) जोनपूर
ब) अंबाला
क) जालंधर
ड) कनौज
- 6) नाथपंथाचे आद्य पुरुष ---- हे आहेत.
अ) जालिंदरनाथ
ब) गोरक्षनाथ
क) कानिफनाथ
ड) मच्छिंद्रनाथ
- 7) प्रसिद्ध सुफी संत निजामुद्दीन अवलिया यांचा ---- हा शिष्य होता.
अ) कैकुबाद
ब) फिरोज तुघलक
क) अमीर खुस्रो
ड) अलतमश
- 8) मध्ययुगीन काळात ---- येथील मलमल जगप्रसिद्ध होते.
अ) चित्तरंजन
ब) गोवलकोंडा
क) दिसपूर
ड) ढाका
- 9) गाव ज्या जमिनीवर वसलेले असते तिला ---- असे म्हणत.
अ) गायरान
ब) काळी
क) पडीक
ड) पांढरी

- 10) ——— ही इस्लाममधील उच्च शिक्षण देणारी संस्था होती.
 अ) मक्तब ब) खानकाह
 क) मदरसा ड) खिलाफत
- 11) ज्या जमिनीस कालवे, तळे यापासून पाणी मिळते अशा जमिनीस ——— म्हणतात.
 अ) जिराईत ब) मोटस्तळ
 क) बंजर ड) पाटस्तळ
- 12) महानुभाव पंथाची स्थापना ——— यांनी केली.
 अ) संत बसवेश्वर ब) चक्रधर स्वामी
 क) संत गोरखनाथ ड) संत ज्ञानेश्वर
- 13) दक्षिणेडील प्रवेशद्वार म्हणून मध्ययुगीन काळात ——— या शहराला महत्त्व आले.
 अ) अहमदाबाद ब) बुहाणपूर
 क) उज्जैन ड) आग्रा
- 14) संत कबीराच्या वचनास ——— म्हणतात.
 अ) भारूड ब) गाथा
 क) दोहे ड) ओवी
- 15) शीख धर्माची स्थापना ——— यांनी केली आहे.
 अ) गुरु अंगद ब) गुरु नानक
 क) गुरु अर्जुन ड) गुरु गोविंद
- 16) ——— म्हणजे सरदाराने रहावयाचे संरक्षित ठिकाण होय.
 अ) किल्ला ब) वाडा
 क) गढी ड) खेडे

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) अकबरनामा
 ब) हिंदू समाजावरील इस्लामचा प्रभाव
 क) ब्रह्मपुरी व अग्रहार
 ड) जमिनीचे मालकी हक्क
 इ) संत कबीर
 ई) बिबी का मकबरा

प्र.3 लघुत्तरी उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) मध्ययुगातील पुरातत्त्वीय साधने
 ब) मध्ययुगीन सण व उत्सव
 क) अकबराच्या काळातील शैक्षणिक सुधारणा
 ड) वारकरी संप्रदाय

प्र.4 दीर्घोत्तरी उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)

16

- अ) मुघल काळातील अंतर्गत व्यापार, व्यापाराची साधने व व्यापारी वर्ग याविषयी सविस्तर विश्लेषण करा.

किंवा

- ब) शीख धर्माची स्थापना स्पष्ट करून या धर्मातील गुरुनी दिलेल्या योगदानाची सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.5 मध्ययुगीन काळात शेतातून घेण्यात येणाऱ्या जीवनावश्यक व नगदी पिकांची तसेच मसाल्यांच्या पिकांची सविस्तर माहिती लिहा.

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester - II) (Old) (CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)
Society, Economy & culture in Medieval India (1200 1750 C.E)
(MAH221207)

Day & Date: Tuesday, 14-05-2024
 Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Answer the following by choosing the correct option.

16

- 1) Tarikh- ul- Hind book was written by _____.
 a) Alberuni
 b) Mukundaraj
 c) Ibn Battuta
 d) Firoz Tughlaq
- 2) Marco Polo was a traveler from _____ country.
 a) America
 b) Japan
 c) China
 d) Venice
- 3) _____ script was used for engraving letters during Sultan Shahi period.
 a) Greek
 b) Kharosthi
 c) Brahmi
 d) Nagari
- 4) A judge doing justice work is called _____.
 a) Pandit
 b) Maula
 c) Qazi
 d) Imam
- 5) Like Delhi centre of Islamic higher education emerged at _____ place.
 a) Jonpur
 b) Ambala
 c) Jalandhar
 d) Kanauj
- 6) Progenitors of Nath Panth are _____.
 a) Jalindarnath
 b) Gorakshanath
 c) Kanifnath
 d) Machhindranath
- 7) _____ was a disciple of the famous Sufi saint Nizamuddin Awliya.
 a) Kaiqubad
 b) Firoz Tughlaq
 c) Amir Khusro
 d) Altamash
- 8) During the medieval period, the muslin of _____ was world famous.
 a) Chittaranjan
 b) Govalakonda
 c) Dispur
 d) Dhaka
- 9) The land on which a village is situated is called _____.
 a) Gayran
 b) Black
 c) Barren
 d) White
- 10) _____ This was an institution of higher learning in Islam.
 a) Maktab
 b) Khanqah
 c) Madrasa
 d) Khilafat
- 11) The land which gets water from canals, lakes is called _____.
 a) Arable
 b) Thicket
 c) Barren
 d) Patastal

- 12) Mahanubhava Panth was founded by _____.
a) Sant Basaveshwar b) Chakradhar Swami
c) Sant Gorakhnath d) Sant Dnyaneshwar
- 13) _____ this city became important during the medieval period as a gateway to the south.
a) Ahmedabad b) Burhanpur
c) Ujjain d) Agra
- 14) Saint Kabir's verse is called _____.
a) Bharud b) Gatha
c) Couplet d) Ovi
- 15) Sikhism was founded by _____.
a) Guru Angad b) Guru Nanak
c) Guru Arjuna d) Guru Govind
- 16) _____ means a protected place for a chief to stay.
a) Fort b) Castle
c) Forts d) Villages

Q.2 Write Short Answers. (Any Four)**16**

- a) Akbarnama
- b) Impact of Islam on Hindu Society
- c) Brahmapuri and Agrahar
- d) Ownership of land
- e) Saint Kabir
- f) Tomb of Bibi

Q.3 Write Short Notes. (Any Two)**16**

- a) Archaeological Tools of the Middle Ages
- b) Medieval festivals and celebrations
- c) Educational reforms during Akbar's time
- d) Warkari Sect

Q.4 Attempt Any One of the following Questions.**16**

- a) Analyze in detail about internal trade, instruments of trade and merchant class during Mughal period.

OR

- b) Explain the establishment of Sikhism and write a detailed account of the Guru's contribution to this religion.

Q.5 Write a detailed description of subsistence and cash crops and spice crops taken from the fields during the medieval period.**16**

- 6) संशोधन प्रबंध लिखानाचे स्वरूप खालीलपैकी कशा समान आहे?
 अ) संशोधन लेख
 ब) सेमिनार मध्ये सादरीकरणाचा लेख
 क) संशोधन लघु-संशोधन प्रबंध
 ड) कार्यशाळा
- 7) संशोधन विषयाची निवड ही प्रामुख्याने ---- वर अवलंबून असते.
 अ) संशोधनाच्या समर्पकतेवर
 ब) उपलब्ध निधीवर
 क) ग्रंथसंपदेच्या उपलब्धतेवर
 ड) यापैकी नाही
- 8) खालीलपैकी कोणता माहितीचा मूळ स्रोत आहे?
 अ) नुकतेच लिहिलेले पुस्तक
 ब) पाठ्यपुस्तक
 क) नियत कालिकामधील लेख
 ड) गॅझेटियर
- 9) एका उत्तम शोध प्रबंधात ---- चा समावेश असतो.
 अ) विरामचिन्हे व शुद्धलेखन
 ब) संदर्भग्रंथ सूची
 क) लिखाणातील सुसंगतता
 ड) वरील सर्व
- 10) ---- हा कौटिल्याच्या अर्थशास्त्राचा विषय आहे.
 अ) नाणी
 ब) वृत्तपत्र
 क) राजकारण
 ड) शिलालेख
- 11) कल्हणाने लिहिलेला राजतरंगिणी हा ---- वरील ग्रंथ आहे.
 अ) सामाजिक इतिहास
 ब) काश्मीरचा इतिहास
 क) महाराष्ट्राचा इतिहास
 ड) वरील सर्व
- 12) संशोधनामध्ये एका सामान्य परिक्षणामध्ये ---- ला प्राथमिकता दिली जाते.
 अ) विश्वसनीयतेला
 ब) प्रयोगाला
 क) वस्तुनिष्ठतेला
 ड) वरील सर्व
- 13) संशोधन प्रक्रिया सुरु करण्याची प्रथम पायरी ---- ही होय.
 अ) समस्या ओळखणे
 ब) समस्येचे समाधान शोधणे
 क) सर्वेक्षण करणे
 ड) वरील सर्व
- 14) संशोधन म्हणजे ----
 अ) नेहमीची क्रिया
 ब) वार्षिक क्रिया
 क) नैमित्तिक क्रिया
 ड) सत्यशोधन क्रिया
- 15) अहवालाचे महत्त्व म्हणजे ----
 अ) ज्ञानाचा प्रसार
 ब) नवीन अध्ययन
 क) सामान्य लोकांना उपयुक्त
 ड) वरील सर्व

- 16) ---- साठी संशोधन केले जाते.
- नवीन ज्ञान प्राप्तीसाठी
 - सिद्धांत विकसित न करण्यासाठी
 - संशोधन पदवी प्राप्त करण्यासाठी
 - असलेल्या ज्ञानाची पुनर्परिभाषा करण्यासाठी
- अ) i iii आणि ii ब) iii ii आणि iv
क) ii i आणि iii ड) i iii आणि iv

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) 16

- इतिहासाची प्राथमिक साधने
- सर्वेक्षण पद्धत
- मूलगामी संशोधन
- साधन म्हणून शिलालेखाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- संशोधनाचे महत्त्व व उपयोग
- ऐतिहासिक संशोधनातील कागदपत्रांची निवड करण्याची पद्धती स्पष्ट करा.

प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 16

- इतिहास संशोधनात दुय्यम साधनांचे महत्त्व सांगा .
- तळटिपा का व कशा द्याव्यात?
- ऐतिहासिक संशोधनातील नाणकशास्त्राचा उपयोग सांगा.
- अहवाल तयार करताना येणाऱ्या समस्या सांगा.

प्र.4 खालीलपैकी प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) 16

इतिहासातील साधनसामग्री संकलन पद्धतींचे विवेचन करा.

किंवा

संशोधन अहवालाचा उद्देश सांगून अहवाल लिहिताना येणाऱ्या समस्यांची चर्चा करा.

प्र.5 संशोधन अहवालाचे घटक स्पष्ट करा. 16

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (History Campus) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
March/April - 2024
Historiography (MAH221301)**

Day & Date: Friday, 10-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice questions.

16

- 1) _____ is known as first historian.
 - a) Tacitus
 - b) Livy
 - c) Thucydides
 - d) Herodotus
- 2) V. K. Rajwade told _____ type of history.
 - a) One
 - b) Two
 - c) Three
 - d) Four
- 3) In which of the following, reporting format is formally prescribed?
 - a) Doctoral level thesis
 - b) Conference of researchers
 - c) Workshops
 - d) Seminars
- 4) Which sequence of research steps is logical in the list given below?
 - a) Problem formulation, Analysis, Development of Research design, Hypothesis making, Collection of data, Arriving at generalizations and conclusions.
 - b) Development of Research design, Hypothesis making, Problem formulation, Data analysis, Arriving at conclusions and data collection.
 - c) Problem formulation, Hypothesis making, Development of a Research design, Collection of data, Data analysis and formulation of generalizations and conclusions.
 - d) Problem formulation, Deciding about the sample and data collection tools, Formulation of hypothesis, Collection and interpretation of research evidence
- 5) Which of the following preliminary actions are expected for research?
 - a) Developing a research plan
 - b) Preparing a research questionnaire
 - c) Making a decision about data analysis
 - d) Prepare a report
- 6) The format of thesis writing is the same as in _____.
 - a) Preparation of a research paper article
 - b) Writing of seminar presentation
 - c) A research dissertation
 - d) Presenting a workshop/conference
- 7) A research problem is primarily chosen depending upon:
 - a) Its relevance
 - b) Available funds
 - c) Interest of the researcher
 - d) Availability of literature

- 8) Which of the following is a primary source of information?
 a) A recently written text-book
 b) Textbook
 c) A research article published in a standard journal
 d) Gazetteer
- 9) A good thesis writing should involve:
 a) Punctuation and grammatically correct
 b) References
 c) Consistency in the writing
 d) All of above
- 10) _____ is a subject of Koutilya's Arthshastra.
 a) Coins
 b) Newspaper
 c) Politics
 d) Inscriptions
- 11) Rajatarangini written by Kalhana was about the _____.
 a) Social History
 b) History of Kashmir
 c) History of Maharashtra
 d) All of the above
- 12) A general examination in research is preferred to _____.
 a) Reliability
 b) Experiment
 c) Objectivity
 d) All of the above
- 13) This is the first step to start the research process is _____.
 a) Identify- the problem
 b) Finding a solution to the problem
 c) Surveying
 d) All of the above
- 14) Research is _____.
 a) Casual action
 b) Annual Action
 c) Habitual action
 d) Fact-finding activities
- 15) Significance of report is _____.
 a) Diffusion of knowledge
 b) New study
 c) Useful for common people
 d) All of the above
- 16) The purpose of research is _____.
 i) To acquire new knowledge
 ii) To not develop theory
 iii) To obtain a research degree
 iv) To redefine existing knowledge
 a) i iii and iii
 b) iii ii and iv
 c) ii i and iii
 d) i iii and iv

Q.2 Write Short Answers. (Any Four)

16

- a) Primary tools of history
 b) Survey method
 c) Radical research
 d) Explain the importance of inscription as a tool
 e) Importance and use of research
 f) Explain the method of selection of documents in historical research.

Q.3 Answer the following questions briefly. (Any Two)

16

- a) Emphasize the importance of secondary sources in historical research.
 b) Why and how to give footnotes.
 c) Use of numismatics in historical research.
 d) Describe the problems faced while preparing the report.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) 16

Describe the method of data collection in history.

OR

State the purpose of the research report and analyze the problems encountered while writing the report.

Q.5 Answer the following question in detail. 16

Explain the components of a research report.

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)

History of Colonial India 1757 to 1857 A.D. (MAH221302)

Day & Date: Monday, 13-05-2024

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

16

- 1) ——— गव्हर्नर जनरल अवध बेगम प्रकरणाशी संबंधीत आहे.
 अ) लॉर्ड कॉर्नवॉलीस ब) रॉबर्ट क्लार्क
 क) लॉर्ड डलहौसी ड) वॉरेन हॅस्टिंग
- 2) 1798 मध्ये वेलस्लीच्या तैनाती फौज धोरणांतर्गत ——— भारतीय राज्याने सर्वप्रथम ब्रिटीशांशी तह केला.
 अ) म्हैसूर ब) हैद्राबाद
 क) मराठा ड) पंजाब
- 3) 17 डिसेंबर 1803 चा देवगांवचा तह इंग्रज आणि ——— यांच्यामध्ये झाला होता.
 अ) गायकवाड ब) भोसले
 क) शिंदे ड) होळकर
- 4) प्लासीच्या युद्धात ——— हा बंगालचा नवाब होता.
 अ) सिराज उद्दौला ब) सुजा उद्दौला
 क) मीर जाफर ड) मीर कासीम
- 5) प्लासीच्या लढाईत सिराजउद्दौला चा सैन्य प्रमुख ——— हा होता.
 अ) मीर जाफर ब) मीर कासीम
 क) घसीटी बेगम ड) जगत सेठ
- 6) तिसरे आंग्ल-म्हैसूर युद्ध मार्च 1792 च्या ——— तहाने संपुष्टात आहे.
 अ) मंगलोर ब) श्रीरंगापट्टीनम
 क) म्हैसूर ड) हैद्राबाद
- 7) ब्रिटीश इस्ट इंडिया कंपनीस दिवाणी अधिकार बहाल करणारे फरमान ——— मुघल बादशहाने जारी केले.
 अ) शाह आलम ब) फारूख सियार
 क) मोहम्मद शाह रंगीला ड) बहादूर शाह जफर
- 8) रॉबर्ट क्लार्क च्या दुहेरी प्रशासन व्यवस्थेत, दिवाणी प्रशासनांतर्गत ——— चा समावेश होता.
 अ) दिवाणी न्याय ब) फौजदारी न्याय
 क) सैनिकी प्रशासन ड) पोलिस प्रशासन

- 9) जकात माफी परवान्यास ---- म्हटले जाई.
 अ) दस्तक ब) फरमान
 क) दस्ती ड) दस्तुर
- 10) कायमधारा जमीन महसूल पद्धती अंतर्गत जमिनीचा मालकी हक्क ---- कडे सुपुर्द करण्यात आला होता.
 अ) शेतकरी ब) जमीनदार
 क) कंपनी ड) बटाईदार
- 11) सिधू व कान्हू हे ---- बंडाचे नेते होते.
 अ) संधाल ब) रामोशी
 क) भील ड) कुकी
- 12) ---- कायद्याने भारतातील इस्ट इंडिया कंपनीचे राज्य संपुष्टात आणले.
 अ) 1773 रेग्युलेशन अॅक्ट ब) पिट्स इंडिया अॅक्ट
 क) 1858 चा भारत सरकार कायदा ड) इंडियन काउन्सिल अॅक्ट 1909
- 13) ---- यांनी पॉवर्टी अॅण्ड अनब्रिटीश रूल इन इंडिया या आपल्या ग्रंथात संपत्तीवाहनाचा सिद्धांत मांडला आहे.
 अ) आर. सी. दत्त ब) एम. जी. रानडे
 क) दादाभाई नौरोजी ड) जी.के.गोखले
- 14) अनौद्योगीकरण म्हणजे ----
 अ) हस्तोद्योगांचा ऱ्हास ब) कृषीचे आधुनिकीकरण
 क) नागरीकरण ड) हस्तोद्योगांमध्ये वाढ
- 15) ---- यांनी शतपत्रे या आपल्या लेखांद्वारे ब्रिटीश राजवटीतील संपत्तीवहनावर लिखाण केले आहे.
 अ) दादाभाई नौरोजी ब) आर. सी. दत्त
 क) लोकमान्य टिळक ड) गोपाळ हरी देशमुख
- 16) 1773 रेग्युलेशन अॅक्ट पारीत झाले तेव्हा ---- हा गव्हर्नर जनरल होता.
 अ) रॉबर्ट क्लार्क ब) लॉर्ड डलहौसी
 क) लॉर्ड कॅमींग ड) वॉरेन हॅस्टिंग्स

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) रॉबर्ट क्लार्कची दुहेरी प्रशासन व्यवस्था
 ब) अलाहाबादचा तह
 क) तैनाती फौज धोरणाचे परिणाम
 ड) बिरसा मुंडा
 इ) ब्रिटीशपूर्व भारतातील शिक्षण व्यवस्था
 ई) मीर जाफर

प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा/टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) 1757 च्या प्लासीच्या लढाईत सिराजउद्दौलाच्या पराभवाची कारणे यावर चर्चा करा.
 ब) टिपू सुलतान द्वारे राबवलेल्या सुधारणा स्पष्ट करा.
 क) अनौद्योगीकरणाचा अर्थ सांगून भारतीय अर्थव्यवस्थेतील त्याचा परिणाम स्पष्ट करा.
 ड) तिसरे आंग्ल-म्हैसूर युद्ध व त्याचे परिणाम.

- प्र.4 सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 16**
1857 च्या उठावाची कारणे व परिणाम यावर चर्चा करा.
किंवा
रयतवारी जमीन महसुल पद्धतीचे गुण व दोष यावर चर्चा करा.
- प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा. 16**
भारतात ब्रिटिश कंपनीची सत्ता प्रस्थापित होण्यामागील कारणे स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)**

History of Colonial India 1757 to 1857 A.D. (MAH221302)

Day & Date: Monday, 13-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

16

- 1) _____ GG is associated with the beguns of Awadh affairs.
 - a) Lord Cornwallis
 - b) Robert Clive
 - c) Lord Dalhousie
 - d) Warren Hastings
- 2) _____ was the first Indian State to accept Wellesley's subsidiary alliance treaty in 1798
 - a) Mysore
 - b) Hyderabad
 - c) Maratha
 - d) Punjab
- 3) 17 December 1803 Treaty of Deogaon was signed between the British and the _____.
 - a) Gaikwad
 - b) Bhosale
 - c) Shinde
 - d) Holkar
- 4) _____ was Nawab of Bengal during battle of Plassey.
 - a) SirajUddaulah
 - b) Suja Uddaulah
 - c) Mir Jafar
 - d) Mir Kasim
- 5) _____ was military general of Siraj uddaulah in the battle of Plassey.
 - a) Mir Jafar
 - b) Mir Kasim
 - c) Ghasiti Begum
 - d) Jagat Seth
- 6) The third Anglo-Mysore war ended with _____ treaty of March 1792.
 - a) Mangalore
 - b) Srirangapatnam
 - c) Mysore
 - d) Hydrerabad
- 7) _____ Mughal emperor issued farman granting Diwani rights to the EIC.
 - a) Shah Alam
 - b) Farukh Siyar
 - c) MD. Shah Rangila
 - d) Bahadur Shah zafar
- 8) In Robert Clive's Dual government System, Diwani administration included _____.
 - a) Civil Justice
 - b) Criminal Justice
 - c) Military Administration
 - d) Police administration
- 9) Duty free trading Pass was called _____.
 - a) Dastak
 - b) Farman
 - c) Dasti
 - d) Dastoor
- 10) Under the permanent settlement the ownership of land was transferred to the _____.
 - a) Farmer
 - b) Zamindar
 - c) Company
 - d) Tenant

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)**

History of Modern Maharashtra (1818 A.D. - 2000 A.D.) (MAH221306)

Day & Date: Wednesday, 15-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

16

- 1) ——— हा शेवटचा पेशवा होता.
अ) माधवराव
ब) दुसरा बाजीराव
क) रघुनाथराव
ड) बालाजी विश्वनाथ
- 2) पूर्विच्या द्विभाषीक राज्यातील ——— ला बाजूला करून 01 मे 1960 रोजी महाराष्ट्र राज्याची स्थापना करण्यात आली.
अ) गुजरात
ब) आंध्रप्रदेश
क) कर्नाटक
ड) गोवा
- 3) मूलींची 9 वर्षांच्या आत लग्नं केली पाहिजेत असा ——— याने आदेश काढला होता.
अ) बाजीराव दुसरा
ब) बालाजी विश्वनाथ
क) माधवराव पेशवा
ड) माधवराव शिंदे
- 4) ब्रिटीश पूर्व महाराष्ट्रात ——— प्रकारची व्यवस्था अस्तित्वात होती.
अ) मध्यवर्ती
ब) गणतंत्र
क) सरंजामी
ड) लोकतांत्रिक
- 5) थॉमस मुन्रो ने 1820 साली मद्रास येथे तर ——— साली बॉम्बे येथे रयतवारी जमीन महसूल पद्धती सुरू केली.
अ) 1818
ब) 1847
क) 1857
ड) 1828
- 6) एल्फिन्स्टन कॉलेज ——— साली सुरू झाले.
अ) 1858
ब) 1891
क) 1875
ड) 1835
- 7) ——— याने रामोश्यांची वतने, इनामे आणि जमीनी काढून घेतल्या.
अ) माधवराव पेशवा
ब) नानासाहेब
क) बाजीराव दुसरा
ड) बालाजी विश्वनाथ
- 8) पुणे आणि अहमदनगर भागांमध्ये ——— यांनी ब्रिटीशांविरुधात बंड केला.
अ) हटकर
ब) भील
क) कोळी
ड) गोंड

- 9) 1857 मध्ये ---- यांनी प्रार्थना समाजाची स्थापना केली.
 अ) जी.के.गोखले ब) लोकमान्य टिळक
 क) बाळशास्त्री जांभेकर ड) आत्माराम पांडुरंग तरखडकर
- 10) 1919 ते 1938 दरम्यान सत्यशोधक चळवळीचे रूपांतर ---- चळवळ व राजकीय पक्षात झाले.
 अ) राष्ट्रीय काँग्रेस ब) ब्राम्हणेत्तर
 क) डिप्रेसड कलास ड) डावी
- 11) हाय कास्ट हिंदु वुमेन या पुस्तकाचे लेखक/लेखिका ---- आहे.
 अ) गोपाळ हरी देशमुख ब) बाळशास्त्री जांभेकर
 क) पंडित रमाबाई ड) रमाबाई रानडे
- 12) म. गांधीजींचे ---- हे राजकीय गुरू होते.
 अ) लीओ टॉलस्टॉय ब) जी. के. गोखले
 क) दादाभाई नौरोजी ड) अब्राहम लिंकन
- 13) द्विदल राज्यपद्धती ---- कायदयान्वये लागू झाली.
 अ) भारत सरकार कायदा 1919 ब) भारतीय परिषद कायदा 1909
 क) भारत स्वतंत्र कायदा 1947 ड) भारत सरकार कायदा 1935
- 14) महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाची स्थापना 01 ऑगस्ट ---- रोजी झाली.
 अ) 1947 ब) 1956
 क) 1965 ड) 1962
- 15) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीतील शहीदांचे स्मारक ---- मुंबई येथे आहे.
 अ) दादर ब) परळ
 क) फ्लोराफाऊंटन, फोर्ट ड) कुर्ला
- 16) शिवसेना या राजकीय पक्षाची स्थापना ---- रोजी झाली.
 अ) 1947 ब) 1966
 क) 1960 ड) 1984

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) सत्यशोधक समाज
 ब) मुक्ता साळवे
 क) उमाजी नाईक
 ड) 10 व्या शतकातील भिल उठावाचे कारणे व परिणाम.
 इ) वुड्सचा खलीता 1954
 ई) पुणे करार

प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा/टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

16

- अ) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ विषयी सविस्तर चर्चा करा.
 ब) बॉम्बे प्रांताचा पहिला गव्हर्नर म्हणून एल्फिस्टनच्या कामगिरीचे मूल्यांकन करा.
 क) 1970-73 चा महाराष्ट्रातील दुष्काळ व त्याचा परिणाम विषयी लिहा.
 ड) महाराष्ट्रातील सहकार चळवळ पुढील आव्हाने स्पष्ट करा.

- प्र.4 सविस्तर उत्तर लिहा. (दीर्घोत्तरी प्रश्न) (कोणताही एक) 16**
महाराष्ट्रातील डाव्या चळवळीच्या उदयाची कारणे व परिणाम या विषयी चर्चा करा.
किंवा
ब्राम्हणेत्तर चळवळीची महाराष्ट्रातील भूमिका व योगदान विषयी चर्चा करा.
- प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा. (दीर्घोत्तरी प्रश्न) 16**
महाराष्ट्राला पुरोगामी बनविण्या मागील म.जोतीराव फुलेंच्या भूमिकेचे मुल्यांकन करा.

Seat No.	
----------	--

Set P

**M.A. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)**

History of Modern Maharashtra (1818 A.D. - 2000 A.D.) (MAH221306)

Day & Date: Wednesday, 15-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.**16**

- 1) _____ was the last peshwa.
 - a) Madhavrao
 - b) Bajirao II
 - c) Raghunathrao
 - d) Balaji Vishwanath
- 2) On 1st may 1960 Maharashtra state was formed bifurcating _____ from the earlier bilingual state.
 - a) Gujrat
 - b) Andhrapradesh
 - c) Karnataka
 - d) Goa
- 3) _____ issued order stating, girls to be married before completion of 9 years of age.
 - a) Bajirao II
 - b) Balaji Vishwanath
 - c) Madhavrao Peshwa
 - d) Madhavrao Shinde
- 4) Before the arrival of British _____ system was prevailing in Maharashtra.
 - a) Centralised
 - b) Republic
 - c) Feudal
 - d) Democratic
- 5) Thomas Munro started the Ryotwari land revenue System in Madras in 1820 and in Bombay in _____.
 - a) 1818
 - b) 1847
 - c) 1857
 - d) 1828
- 6) Elphinstone college was started in _____.
 - a) 1858
 - b) 1891
 - c) 1875
 - d) 1835
- 7) _____ confiscated the watan's, Inam's and lands of the Ramoshi's.
 - a) Madhavrao Peshwa
 - b) Nanasaheb
 - c) Bajirao II
 - d) Balaji Vishwanath
- 8) The _____ rebelled against the British in Pune and Ahmednagar region.
 - a) Hatkar
 - b) Bhil
 - c) Koli's
 - d) Gond
- 9) _____ started Prarthana samaj in 1857.
 - a) G. K. Gokhale
 - b) Lokmanya Tilak
 - c) Balshastri Jambhekar
 - d) Atmaram Pandurang Tarkhadkar
- 10) Between 1919 to 1938 the Satyashodhak movement got transformed into _____ movement and political Party.
 - a) National Congress
 - b) Non Brahmin
 - c) Depressed Class
 - d) Leftist

- 11) _____ is the author of the book 'High caste Hindu Women'.
a) Gopal Hari Deshmukh b) Balshastri Jambhekar
c) Pandita Ramabai d) Ramabai Ranade
- 12) _____ was the political guru of Mh. Gandhiji.
a) Leo Tolstoy b) G. K. Gokhale
c) Dadabhai Naoroji d) Abraham Lincoln
- 13) Dyarchy was introduced by _____ Act
a) Government of India Act 1919 b) Indian council Act 1909
c) India Independence Act 1947 d) Government of India Act 1935
- 14) Maharashtra Industrial development corporation (MIDL) was founded on 1st August _____.
a) 1947 b) 1956
c) 1965 d) 1962
- 15) Memorial of Martyrs of Samyukta Maharashtra movement is at _____ Mumbai.
a) Dadar b) Paral
c) Flora Fountain, Fort d) Kurla
- 16) Political Party Shiv Sena was founded in _____.
a) 1947 b) 1966
c) 1960 d) 1984

Q.2 Write Short Answers. (Any Four)**16**

- a) Satyashodhak Samaj
b) Mukta Salve
c) Umaji Naik
d) State the causes and impact of 19th c Bhil revolt in Maharashtra.
e) Woods dispatch 1854
f) Poona Pact

Q.3 Write Short Answers / Short Notes. (Any Two)**16**

- a) Discuss in detail about Samyukta Maharashtra movement.
b) Evaluate the work of Elphinstone as first governor of Maharashtra.
c) Write about 1970-73 famine and its impact in Maharashtra.
d) Challenges before cooperative movement in Maharashtra

Q.4 Write the detail Answer. (Broad answer type question) (Any One)**16**

Discuss the causes for the rise and impact of leftist Politics in Maharashtra.

OR

Discuss the role and contribution of Non Brahmin movement in Maharashtra.

Q.5 Write the detail Answer. (Broad answer type question)**16**

Evaluate the role of Mh. Jotirao Phule in the making of progressive Maharashtra.

Seat
No.

Set P

**M.A. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)**

Indian National Movement (1858-1947)

Day & Date: Thursday, 09-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

16

- 1) 1952 चा इनाम आयोग हा ---- शी संबंधित आहे.
अ) औद्योगिक ब) वाणिज्य
क) जमिन ड) रेल्वे
- 2) ---- जमिन महसूल पद्धती होल्ट मॅकेन्झीच्या अहवालावर आधारित आहे.
अ) कायम धारा ब) महालवारी
क) रयतवारी ड) मालगुजारी
- 3) ---- याला भारतात इंग्रजी शिक्षणाचा मॅगना कार्टा म्हणतात.
अ) वूड्स चा खलिता ब) सार्जेन्ट अहवाल
क) इनाम अहवाल ड) हंटर अहवाल
- 4) भारतात मुक्त व्यापार युगाच्या सुरुवातीस ---- कायदा जबाबदार होता.
अ) सनद कायदा 1813 ब) 1773 चा नियमन कायदा
क) भारतीय परिषद कायदा 1961 ड) भारतीय परिषद कायदा 1909
- 5) संपत्ती वहन सिद्धांत मांडणारे ---- हे पहिले होते.
अ) केशवचंद्र सेन ब) गोपाळकृष्ण गोखले
क) दादा भाई नौरोजी ड) बी. जी. टिळक
- 6) नाशिक येथे अभिनव भारत संघटना ---- यांनी सुरु केली.
अ) सेनापती बापट ब) मॅडम कामा
क) वीरेंद्रकुमार घोष ड) व्ही. डी. सावरकर
- 7) ---- हे चित्तगाव कटाशी संबंधित आहे.
अ) खुदीराम बोस ब) सूर्य सेन
क) रासबिहारी घोष ड) भगतसिंग
- 8) 64 दिवसांच्या उपोषणांति ---- यांनी हौतात्मे पत्करले.
अ) जतींद्रनाथ दास ब) भगतसिंग
क) राजगुरु ड) सुखदेव

- 9) गदर चळवळ ---- मध्ये सुरु झाली.
 अ) युरोप ब) दक्षिण आफ्रिका
 क) अमेरिका ड) जपान
- 10) काँग्रेस आणि मुस्लिम लीग मध्ये 1916 च्या ---- करारानुसार युती झाली.
 अ) कानपूर ब) सुरत
 क) लखनौ ड) बॉम्बे
- 11) सुरुवातीच्या काळातील ---- हे हिंदू महासभेचे महत्त्वाचे नेते होते.
 अ) मदन मोहन मालवीय ब) गोपाळ गणेश आगरकर
 क) लोकमान्य टिळक ड) गो. कृ. गोखले
- 12) ---- हे भारतीय कम्युनिस्ट पक्षाच्या संस्थापकांपैकी एक होते.
 अ) जयप्रकाश नारायण ब) एम. एन. रॉय
 क) शामाप्रसाद मुखर्जी ड) व्ही. डी. सावरकर
- 13) ---- हे काँग्रेस समाजवादी पक्षाशी संबंधित नाही.
 अ) जयप्रकाश नारायण ब) आचार्य नरेंद्र देव
 क) राम मनोहर लोहिया ड) महात्मा गांधी
- 14) गांधीजींचा चंपारण सत्याग्रह ---- विरुद्ध होता.
 अ) कारखाना कामगार ब) सरकार
 क) नीळ बागायतदार ड) जमीन महसूल
- 15) भारत छोडो आंदोलनादरम्यान उषा मेहता ----- येथे गुप्त रेडिओ स्टेशन चालवत होत्या.
 अ) कलकत्ता ब) मद्रास
 क) अहमदाबाद ड) बॉम्बे
- 16) ---- हे साताऱ्याच्या प्रति-सरकारशी संबंधित आहे.
 अ) नाना पाटील ब) विनोबा भावे
 क) जयप्रकाश नारायण ड) अच्युत पटवर्धन

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) 1905 ची स्वदेशी चळवळ
 ब) सुरत विभाजन 1907
 क) भगतसिंग
 ड) जालियनवाला बाग हत्याकांड 1919
 इ) मोर्ले-मिंटो रिफॉर्म्स 1909
 ई) संपत्ती चे वहन

प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (टिपा लिहा) (कोणत्याही दोन)

16

- अ) काँग्रेसमधील मवाळ वाद्यांचे योगदान सांगा.
 ब) राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघ (RSS) चे ध्येय आणि उद्दिष्टे.
 क) भारत सरकार कायदा 1935 च्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
 ड) गांधीजींच्या सत्याग्रहाच्या सिद्धांताची वैशिष्ट्ये सांगा.

- प्र.4 तपशीलावर उत्तर लिहा. (सविस्तर उत्तर) (कोणताही एक) 16
1942 च्या भारत छोडो आंदोलनाची वैशिष्ट्ये सांगा.
किंवा
ब्रिटीश भारतात राष्ट्रवादाच्या उदयाची कारणे कोणती होती?
- प्र.5 तपशीलावर उत्तर लिहा. (सविस्तर उत्तर) 16
1947 मधील भारताच्या फाळणीसाठी जबाबदार कारणांची चर्चा करा.

- 12) _____ was one of the founder of the communist party of India.
a) Jayprakash Narayan b) M.N. Roy
c) Shamaprasad Mukharjee d) V. D. Savarkar
- 13) _____ is not associated with congress socialist party.
a) Jayprakash Narayan b) Acharya Narendra Dev
c) Ram Manohar Lohiya d) Mahatma Gandhi
- 14) Gandhiji's Champaran Satyagraha was against _____.
a) Factory Worker b) Government
c) Indigo Planters d) Land Revenue
- 15) During quit India Movement Usha Mehta ran secrete radio station at _____.
a) Calcutta b) Madras
c) Ahmedabad d) Bombay
- 16) _____ is associated with prati- Sarkar of Satara.
a) Nana Patil b) Vinoba Bhave
c) Jayprakash Narayan d) Achyut Patwardhan

Q.2 Write Short Answers. (Any Four)**16**

- a) Swadeshi Movement of 1905
- b) Surat Split 1907
- c) Bhagat Singh
- d) Jallianwala Bagh Massacre 1919
- e) Morley - Minto Reforms of 1909
- f) Drain of Wealth

Q.3 Write Short Answers / Short Notes (Any Two)**16**

- a) State the contribution of moderates within the congress.
- b) Aims of and objectives of Rashtriya Swayam Sevak Sangh (RSS).
- c) Discuss the salient features of Government of India Act 1935
- d) State the features of Gandhiji's Doctrine of Satyagraha.

Q.4 Write the detail Answer. (Broad answer type question) (Any One)**16**

State the features of 1942' s Quit India Movement.

OR

What were the causes for the rise of nationalism in British India?

Q.5 Write the detail Answer (Broad Answer type question)**16**

Discuss the factors responsible for the partition of India in 1947.

- 9) कारगिल युद्ध ——— प्रधान मंत्री च्या काळात घडले.
 अ) लाल बहादूर शास्त्री ब) पंडित नेहरू
 क) इंदिरा गांधी ड) अटलबिहारी वाजपेयी
- 10) सेझ धोरण ——— यांनी लागू केले.
 अ) अटलबिहारी वाजपेयी ब) पंडित नेहरू
 क) राजीव गांधी ड) पी. व्ही. नरसिंहराव
- 11) 1984 च्या भोपाळ गॅस दुर्घटनेसाठी ——— कंपनी जबाबदार होती.
 अ) ओएनजीसी ब) युनियन कार्बाइड कॉर्पोरेशन
 क) बीपीसीएल ड) आय ओ सी एल
- 12) 1995 मध्ये भारत ——— च्या प्रधान मंत्री कार्यकाळात जागतिक व्यापार संघटनेचा (WTO) सदस्य झाला.
 अ) आय. के. गुजराल ब) देवेगौडा
 क) नरसिंहराव ड) राजीव गांधी
- 13) भारतातील दूरसंचार क्रांतीची सुरुवात ——— काळात PCO-STD ने झाली.
 अ) इंदिरा गांधी ब) राजीव गांधी
 क) नरसिंहराव ड) आय. के. गुजराल
- 14) नॉर्मन बोरलॉग ——— क्रांतीशी संबंधित आहेत.
 अ) हिरवा ब) पांढरा
 क) निळा ड) सोनेरी
- 15) ——— हे भारताच्या परराष्ट्र धोरणाचे शिल्पकार मानले जातात.
 अ) पंडित नेहरू ब) लाल बहादूर शास्त्री
 क) राजीव गांधी ड) मोरारजी देसाई
- 16) मॅकमोहन रेषा भारत आणि ——— यांच्यातील सीमारेषा परिभाषित करते.
 अ) पाकिस्तान ब) बांग्लादेश
 क) अफगाणिस्तान ड) चीन

प्र.2 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) पंचशील करार 1954
 ब) हैदराबाद संस्थानाचे विलीनीकरण
 क) गरीबी हटाओ
 ड) चौधरी चरणसिंह
 इ) आणि बुध्द हसला 1974
 ई) हरित क्रांती

प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा/टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

16

- अ) भारतातील राज्यघटनेच्या निर्मितीत डॉ. बी. आर. आंबेडकरांची भूमिका
 ब) भारतीय मिश्र अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये काय आहेत?
 क) अलिप्ततावादी चळवळ
 ड) मंडल आयोग आणि त्याचा परिणाम

- प्र.4 सविस्तर उत्तर लिहा. (दीर्घोत्तरी प्रश्न) (कोणताही एक) 16
समकालीन शेतकरी चळवळीच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
किंवा
बँक राष्ट्रीयीकरण धोरण काय आहे? त्याचा भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील परिणाम सांगा.
- प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा. (दीर्घोत्तरी प्रश्न) 16
भारताचे पंतप्रधान म्हणून अटलबिहारी वाजपेयी यांचे मूल्यमापन करा.

Seat
No.

**M.A. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)**

**Marginality and Dalit Emancipation Movement of India 1818 to 2000 A.D.
(MAH221403)**

Day & Date: Tuesday, 14-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) ब्राह्मो समाजाची स्थापना ---- यांनी केली.
अ) ईश्वरचंद्र विद्यासागर ब) केशवचंद्र सेन
क) देवेंद्रनाथ टागोर ड) राजाराम मोहन रॉय
- 2) ---- हे हरिजन वृत्तपत्राचे संस्थापक होते.
अ) म. गांधीजी ब) पंडित नेहरू
क) विठ्ठल रामजी शिंदे ड) म. जोतिराव फुले
- 3) मूळशंकर तिवारी पुढे ---- या नावाने प्रसिद्ध झाले.
अ) स्वामी रामानंद तीर्थ ब) स्वामी विवेकानंद
क) स्वामी दयानंद सरस्वती ड) स्वामी परमहंस
- 4) ---- यांनी अस्पृश्यांच्या प्रगतीसाठी 'डिप्रेस्ड क्लासेस मिशन' सुरु केले.
अ) राजर्षी छ. शाहू महाराज ब) महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे
क) पेरियार रामास्वामी ड) डॉ. बी. आर. आंबेडकर
- 5) 'अस्पृश्यांची कैफियत' हे पुस्तक ---- यांनी लिहिले आहे.
अ) म. जोतिराव फुले ब) गोपाळ बाबा वलंगकर
क) किसन फागु बनसोडे ड) शिवराम जानबा कांबळे
- 6) सावित्रीबाई फुले आणि म. जोतिबा फुले यांनी नेटिव्ह फिमेल स्कूल ---- येथे सुरु केली.
अ) बॉम्बे ब) अहमदनगर
क) सातारा ड) पूना
- 7) महार, मांग इत्यादि यांच्या शिक्षणाचा प्रसार करणारी संस्था 1950 मध्ये ---- स्थापन झाली.
अ) ब्रिटीश सरकार ब) स्कॉटिश ख्रिश्चन मिशनरी
क) म. जातिबा फुले ड) अमेरिकन ख्रिश्चन मिशनरी
- 8) अस्पृश्यांच्या शिक्षणासाठी छ. शाहू महाराजांनी ---- बोर्डिंग सुरु केले.
अ) नामदेव ब) आर्य समाज
क) मिस क्लार्क ड) देवांग

- 9) नोकरीत 50% आरक्षण देणारे ---- हे भारतातील पहिले होते.
 अ) सयाजीराव गायकवाड ब) छ. शाहू महाराज
 क) बॉम्बे प्रांतीय विधानसभा ड) मद्रास विधानसभा
- 10) ---- यांनी 1920 च्या माणगाव परिषदेत डॉ. बी. आर. आंबेडकरांना संपूर्ण भारताचे भावी नेते म्हणून घोषित केले.
 अ) लॉर्ड चेम्सफोर्ड ब) सयाजीराव गायकवाड
 क) छ. शाहू महाराज ड) तुकोजीराव होळकर-तृतीय
- 11) डॉ. बाबासाहेबांनी जाहीर केले की ते हिंदू म्हणून जन्माला आले आहेत पण ---- येथे हिंदू म्हणून मरणार नाहीत.
 अ) लाहोर ब) कराची
 क) येवला ड) कलकत्ता
- 12) बहिष्कृत हितकर्णी सभेची स्थापना ---- यांनी केली.
 अ) किसन फागु बनसोडे ब) शिवराम जानबा कांबळे
 क) छ. शाहू महाराज ड) डॉ. बी. आर. आंबेडकर
- 13) ---- हे स्वतंत्र्य मजूर पक्षाचे संस्थापक होते.
 अ) डॉ. बी. आर. आंबेडकर ब) एम. एन. रॉय
 क) एस. एम. जोशी ड) राम मनोहर लोहिया
- 14) डॉ. बाबासाहेबांनी ---- येथे पीपल्स एज्युकेशन सोसायटीची स्थापना केली.
 अ) बडोदा ब) दिल्ली
 क) मुंबई ड) कलकत्ता
- 15) ---- दरम्यान डॉ. बाबासाहेबांनी मनुस्मृतीचे दहन केले.
 अ) महाड सत्याग्रह ब) काळाराम मंदिर सत्याग्रह
 क) माणगाव परिषद ड) पूना करार
- 16) सावित्रीबाई फुले यांनी 1848 मध्ये ---- येथे सुरु झालेल्या मुलींच्या शाळेत भारतातील पहिल्या महिला शिक्षिका म्हणून काम केले.
 अ) शनिवार वाडा ब) केसरी वाडा
 क) भिडे वाडा ड) विश्रामबाग वाडा

प्र.2 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

- अ) ब्राह्मो समाज
 ब) शेतकऱ्यांचा आसूड
 क) हिंदू कोड बिल
 ड) एसएनडीटी विद्यापीठ
 इ) ईश्वरचंद्र विद्यासागर
 ई) मूकनायक

16

- प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (टिपा लिहा) (कोणत्याही दोन) 16**
- अ) 1832 चा रॅमसे मॅकडोनाल्ड चा जातीय निवाडा.
ब) महात्मा जोतिराव फुले यांचे स्त्रीमुक्ती चळवळीतील योगदान.
क) छ. शाहू महाराज यांचे शिक्षण क्षेत्रातील योगदानाचे मूल्यमापन करा.
ड) महाडच्या चवदार तलाव सत्याग्रहाचे महत्त्व.
- प्र.4 तपशीलवार उत्तर लिहा (सविस्तर उत्तर) (कोणताही एक) 16**
सत्यशोधक समजाच्या कार्यावर आणि प्रगतीवर प्रकाश टाका.
किंवा
छ. शाहू महाराज यांचे आधुनिक कल्याणकारी राज्याच्या निर्मिती मधील योगदानाची चर्चा करा.
- प्र.5 तपशीलवार उत्तर लिहा. (सविस्तर उत्तर) 16**
सामाजिक विषमतेविरुद्ध डॉ. बी. आर आंबेडकरांच्या कार्याचे आणि योगदानाचे मूल्यमापन करा.

Seat No.	
----------	--

Set P

**M.A. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)**

**Marginality and Dalit Emancipation Movement of India 1818 to 2000 A.D.
(MAH221403)**

Day & Date: Tuesday, 14-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 16

- 1) The Brahma Samaj was founded by _____.
a) Ishwarchandra Vidyasagar b) Keshav Chandra Sen
c) Devendranath Tagore d) Rajaram Mohan Roy
- 2) _____ was the founder of the Newspaper Harijan.
a) Mh. Gandhiji b) Pandit Nehru
c) Vitthal Ramji Shinde d) Mh. Jotirao Phule
- 3) Mookshankar Tiwari later on become famous as _____.
a) Swami Ramanand Tirth b) Swami Vivekananda
c) Swami Dayanand Sarasvati d) Swami Paramhans
- 4) _____ started the 'Depressed Classes mission for the progress of untouchables.'
a) Rajarshi Chh. Shahu Maharaj b) Maharshi Vitthal Ramji Shinde
c) Periyar Ramaswamy d) Dr. B. R. Ambedkar
- 5) '*Asprushyanchi Kaifiyat*' book is written by _____.
a) Mh. Jotirao Phule b) Gopal Baba Walangkar
c) Kisan Fagu Bansode d) Shivram Janba Kamble
- 6) Savtribai Phule & Mh. Jotiba Phule started the Native female School in _____.
a) Bombay b) Ahmednagar
c) Satara d) Poona
- 7) The society for promoting education of Mahars, Mangs and Extras was formed in 1950's by _____.
a) British Government b) Scottish Christian Missionary
c) Mh. Jotiba Phule d) American Christian Missionary
- 8) For the education of untouchables Chh. Shahu Maharaj started _____ Boarding.
a) Namdev b) Arya Samaj
c) Miss Clarke d) Devang
- 9) _____ was the first in India to provide 50% reservation in employment.
a) Sayajirao Gaikwadd
b) Chh. Shaju Maharaj
c) Bombay Provincial Legislative Assembly
d) Madras Legislative Assembly

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
HISTORY (CAMPUS)**

History of Travel and Tourism in India (MAH221407)

Day & Date: Thursday, 16-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

16

- 1) सन 2006 मध्ये महाराष्ट्र पर्यटन मोहिमेसाठीचा कोणता नारा होता?
अ) अतिथी देवो भव
ब) भव्य महाराष्ट्र
क) अविश्वसनीय भारत
ड) महाराष्ट्र अमर्यादित
- 2) पर्यटक मार्गदर्शकांना ——— चे ज्ञान असणे आवश्यक आहे.
अ) सामाजिक
ब) राजकीय
क) ऐतिहासिक आणि सांस्कृतिक
ड) यापैकी नाही
- 3) कोणार्क येथील सूर्य मंदिराचे चाक हे ——— चे प्रतीक आहे.
अ) कालचक्र
ब) राशीचक्र
क) रथचक्र
ड) यापैकी नाही
- 4) ——— मंदिर हे जागतिक पर्यटन स्थळ म्हणून ओळखले जाते.
अ) संगमेश्वर
ब) कोपेश्वर
क) विठ्ठल
ड) यापैकी नाही
- 5) राज्य पर्यटन सर्व व्यावसायिक आणि प्रचारात्मक उपक्रम धोरणाने ——— ला सोपवले आहेत.
अ) पीटीडीसी
ब) आयटीडीसी
क) एमटीडीसी
ड) डब्ल्यूटीटीसी
- 6) कोणार्कचे सूर्य मंदिर ——— राज्यात आहे.
अ) ओरिसा
ब) बिहार
क) महाराष्ट्र
ड) केरळ
- 7) ——— या ठिकाणी तुळजाभवानीचे मंदिर आहे.
अ) अक्कलकोट
ब) तुळजापूर
क) पंढरपूर
ड) सोलापूर
- 8) राष्ट्रीय संग्रहालय दिल्ली येथील ——— हे मुख्य आकर्षण आहे.
अ) हरप्पण गॅलरी
ब) अलंकार
क) वनस्पती दालन
ड) वस्त्रदालन

- 9) महाराष्ट्रातील सर्वात प्राचीन लेणी ---- होय.
 अ) भाजे ब) कार्ले
 क) अजिंठा ड) पितळखोरे
- 10) पद्मपाणिचे प्रसिध्द चित्र या पर्यटन स्थळावर आहे.
 अ) अजंठा ब) वेरुळ
 क) एलिफंटा ड) नाणेघाट
- 11) ---- हे महाराष्ट्रातील सर्वात मोठे व लांब चैत्यगृह आहे.
 अ) कान्हेरी ब) कार्ले
 क) पितळखोरे ड) जुन्नर
- 12) महाराष्ट्रातील सर्व लेण्या ---- या विभागामार्फत संरक्षित केलेल्या आहेत.
 अ) पर्यटन विभाग ब) राज्य पर्यटन विभाग
 क) स्थानिक संस्था ड) भारतीय पुरातत्व सर्वेक्षण विभाग
- 13) वेरुळ येथील पर्यटकांचे मुख्य आकर्षण ---- आहे.
 अ) जैन लेणी ब) तीन-ताल लेणी
 क) कैलास मंदिर ड) बुध्दा मूर्ती
- 14) प्रसिध्द रामलिंगप्पा लांबतुरे संग्रहालय ---- या ठिकाणी आहे.
 अ) औरंगाबाद ब) तेर
 क) पैठण च) यापैकी नाही
- 15) छत्रपती शिवाजी महाराज वास्तुसंग्रहालय ---- येथे आहे.
 अ) मुंबई ब) नागपूर
 क) पुणे ड) सोलापूर
- 16) संग्रहालयाचे महत्त्व इतिहासामध्ये ---- ज्ञान मिळवण्यासाठी होतो.
 अ) प्रत्यक्ष ब) अदृश्य
 क) अप्रत्यक्ष ड) यापैकी नाही

प्र.2 थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) पर्यटनाचा उद्देश आणि व्याप्ती
 ब) इको पर्यटन
 क) आजच्या जीवनात पर्यटनाचे महत्त्व
 ड) धार्मिक पर्यटन
 इ) मुरुड जंजिरा किल्ला
 ई) हत्तरसंग कुडल

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) एक सहासी पर्यटन म्हणजे काय आणि त्यांचे महत्त्व सांगा.
 ब) वैद्यकीय पर्यटनाविषयी महत्त्व स्पष्ट करा.
 क) तंजोर चे बृहदेश्वर मंदिराची माहिती सांगून पर्यटनाच्या दृष्टिकोनातून महत्त्व स्पष्ट करा.
 ड) रामलिंगप्पा लांबतुरे वस्तुसंग्रहालय तेर चे ऐतिहासिक महत्त्व सांगा.

- प्र.4** खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) **16**
आजच्या मानवी जीवनातील पर्यटनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
किंवा
पर्यटनाचे वेगवेगळे प्रकार सांगून त्यांचे महत्त्व सांगा. पर्यटन संस्थांचे महत्त्व व कार्य स्पष्ट करा.
- प्र.5** खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. **16**
पर्यटन आणि वस्तुसंग्रहालये यांचा संबंध सांगून महत्त्व विशद करा.

- 12) All caves in Maharashtra are protected by _____.
 a) Department of Tourism
 b) State Tourism Department
 c) Local Organization
 d) Archaeological Survey of India Department
- 13) _____ is the main attraction of the tourist at Ellora.
 a) Jain caves
 b) Tin-Tal cave
 c) Kailas temple
 d) Icon of Buddha
- 14) The famous Ramlingappa lamture Museum is situated at _____.
 a) Aurangabad
 b) Ter
 c) Paithan
 d) None of these
- 15) Chhatrapati Shivaji Maharaj museum is located at _____.
 a) Mumbai
 b) Nagpur
 c) Pune
 d) Solapur
- 16) Importance of museum in history to increase _____ knowledge.
 a) Visible
 b) Invisible
 c) Indirect
 d) None of these

Q.2 Write short answers of the following question. (Any four) 16

- a) Purpose and scope of tourism
 b) Eco tourism
 c) Importance of tourism in today's life
 d) Religious tour
 e) Murud Janjira Fort
 f) Hattarsang kuddle

Q.3 Write answers of the following questions. (Any two) 16

- a) Explain what is a Sahasi tourism and its importance.
 b) Explain the importance of two medical tourism.
 c) Explain the importance of Brihadeshwar temple, Tanjore from the point of view of tourism.
 d) Explain the historical significance of Ramalingappa Lambature Museum.

Q.4 Write the detail answer of the following question. (Any one) 16

- a) Explain the importance of tourism in today's human life.
 b) State the importance of different types of tourism Explain the importance and function of tourism organizations.

Q.5 Write the detail answer of the following question. 16

Explain the importance and function of tourism organizations.